

JUTRANJE NOVOSTI

Izhaja vsak dan zjutraj, izvemši pondeljke.

Mesečna naročnina:

v Ljubljani Din 10—, po pošti Din 12—, inozemstvo Din 22—

Uredništvo: Wolfova ulica št. 1/l. — Telefon št. 213

Brzjavni naslov: „Novosti-Ljubljana“.

upravnništvo: Marjini trg št. 8. — Telefon št. 44.

Rokopisi se ne vrnejo.
Pisnim vprašanjem na odgovor.
Račun pri poštnem ček. ura.Današnja številka
obsega 10 strani.

Naprej za ciljem!

Moč ideje narodnega radikalizma je izvojevala po hudih bojih z domačimi, toda v tujem duhu orijentiranosti, nasprotniki končno zmago nad avstrofilsko politiko Obrenovičev, ki so ovirali naravni razvoj Slovanstva na Balkanu. Narodni radikalizem, posebljen v radikalni vladi, je osvobodil balkanske Slované izpod turškega jarma ter je, do sleden svojim temeljnimi načelom, vstvaril osvobodjenje in ujedinjenje Srbov, Hrvatov in Slovencev v enotni demokracijski monarhiji pod narodno dinastijo Karadjordjevičev.

Ze ta dejstva — ne glede na drugo delo, ki so ga izvršili nositelji narodno-radikalne ideje v blagor in napredek države in naroda — so zadosten dokaz o vstvarjanju življenjski silj narodnega radikalizma. Rešitev celokupnega južnoslovenskega vprašanja je bila narodnim radikalcem sveta stvar. Mala kraljevina Srbija, katere usodo so vodili v najhujših časih idealni zastopniki narodnega radikalizma, je stremela vedno po osvoboditvi vseh južnih Slovanov. Moč ideje narodnega radikalizma je obsegala že pred desetletji vsa ozemlja, kjer prebivajo Srbi, Hrvati in Slovenci. Lažnjiva so očitjanja, da so se borili Srbi samo za svoje osvobodjenje. Ko je 15. julija 1914 napovedala Avstro-Ogrska mali Srbiji vojno, Srbi niso vedeli še, ako bo kdo na njihovi strani — ko še nobena država ni mobilizirala, ko Rusija še ni mobilizirala niti enega vojaka — v času torej, ko so se Srbi odločili, da junaško branijo svojo sveto stvar, so izdali vojno proklamacijo ljudje, ki niso živeli samo zaupanja kralja, ampak tudi naroda in ki v najkrajnjem času niso mislili samo na Srbe, temveč tudi na Hrvate in Slovence. Zastopniki narodnega radikalizma v vladi so s podpisom sedanega kralja Aleksandra proglasili, da je sveta borba za obrambo domačega ognjišča s trenutkom, ko se je začela obenem borba za osvobodjenje in ujedinjenje vseh nesvobodnih bratov Slovencev, Hrvatov in Srbov. —

Živo se spominjam svojega kratkega obiska v Beogradu — bilo je nekako eno leto pred svetovno vojno — ko sem imel čast in priliko spoznati idealnega moža — delavca, ministra Pačua, ki mi je v razgovoru svečano izjavil: Zastava svobode bo zavijala tudi nad brati Slovence. Oni so v našem programu. Idite med narod, in prepričali se boste. Ko mi je na svoj način razložil radikalne ideje, je pristavil: Naš radikalizem je temeljit. On obsega vse južne Slované. — Te besede velikega srbskega radikalca so me bodrile pozneje, ko sem v avstrijski ječi zvedel za padec našega Beograda. To omenjam le v svrhu ugotovitve, da so narodni radikali delali za naše osvobodjenje davno pred časom, ko se je pojavilo v avstrijski Sloveniji takozvano jugoslovensko gibanje, ki je bilo v nasprotju s končnim osvobodjenjem in ujedinjenjem južnih Slovanov v enotni samostojni državi. —

Zdi se, da večina našega naroda ni zrela za samostojno državno življenje. Morda ni res, toda navidezno je tako. Morda so krivi samo njegovi voditelji, do katerih ima ljudstvo zaupanje iz tradicionalnih razlogov. Nedolžna bodočnost bo pokazala tudi to.

Prvi znaki, ki prorokujejo osamosvojitve v mišljenju našega naroda, so ugodni. Ideja narodnega radikalizma se širi v vseh slojih. To je naravni pojav v političnem preokretu slovenskega javnega življenja. Vsak narodno zavedni Slovenec, ki mu je vsaj v obrisih znana zgodovina našega osvobodjenja, mora priznati, da je radikalni pokret v narodnopoličnem oziru nujna posledica slovenske preteklosti. Prerojenje v narodnopoličnem duhu radikalnih idej vsebuje vse pogoje za naš vsestranski napredek v lastni državi.

Narodnoradikalno gibanje v Sloveniji je bilo oteženo vsled raznih ovir, katerih korenine so pognale v tujem, suženjskem duhu. Te korenine pa polagoma usahnevali, ker ne dobivajo več življenjskega soka iz rodne zemlje. Predsodki, nepoznanje in večinoma napačno pojmovanje se izgubljajo pred dejstvi, ki dokazujejo ravno nasprotno. Velika zmaga narodnega radikalizma pri volitvah v narodno skupščino in

Konferenca Male antante v Beogradu
Program prireditve ob priliki konference.
Vazne funkcije Male antante.

Beograd, 29. dec. (Z) V ministstvu zunanjih del so dokončane priprave za konferenco Male antante, ki se začne dne 9. januarja v Beogradu. Program svečanosti za bivanja gostov v Beogradu je popolnoma dovršen in vsebuje približno to-le:

Rumunski minister zunanjih del g. Duca s soprogo in spremstvom pride v Beograd dne 8. januarja zvečer. Na kolodvoru ga bo sprejel minister zunanjih del g. dr. Ninčič z višjimi uradniki svojega ministstva. Uradniki ministstva zunanjih del, prideljeni rumunski delegaciji, bodo spremljali g. Duca v njegovo stanovanje v »Palace« hotelu. Zjutraj dne 9. januarja bo na enak način sprejet češkoslovaški minister zunanjih del g. dr. Eduard Beneš, ki pride istotako s soprogo. Tudi g. dr. Beneš bo stanoval v »Palace« hotelu. Istega dne se bodo sestali gg. dr. Beneš, Duca in dr. Ninčič v ministstvu zunanjih del na predkonferenco, na kateri bo g. dr. Ninčič obrazložil politični program konference.

Dopolodne po tej predkonferenci bosta posetila gg. Duca in dr. Beneš predsednika vlade g. Pašiča. Opoldne po sprejemu pri g. Pašiču bo dal g. dr. Ninčič intimen obed za delegate in spremstvo v gornjem salonu »Palace« hotela. Delegati bodo nadaljevali svoje delo popoldne ob 4. uri v kabinetu g. Pašiča. O tem prvem oficijelnem sestanku se bo sestavil poseben protokol. Večerjal bo g. dr. Beneš s svojo delegacijo v češkoslovaškem, g. Duca s svojo delegacijo pa v rumunskem poslaštstvu. Po večerji pa se bodo udeležili svečanega dvornega plesa ob 10. uri zvečer, ki se vrši v čast rojstnega dne Nj. Vel. kraljice Marije.

Drugi dan, 10. januarja bodo imeli predstavniki Male antante konferenco v

ministstvu zunanjih del. Opoldne priredi predsednik vlade g. Pašič zakusko v čast gostom v »Grand« hotelu, kjer bodo prisostvovali vsi člani vlade in delegacije. Ob 4. uri popoldne se sestane konferenca v kabinetu g. dr. Ninčiča. Zvečer bo dal g. dr. Ninčič gala-večerjo v »Palace« hotelu, a na to so arejo za diplomatski zbor, kateri bodo prisostvovali tudi ugledni politiki in narodni poslanci v svečani obleki.

Dne 11. januarja se bodo pretresali na konferenci, ki se sestane ob 10. uri in pol popoldne, obči problemi srednjeevropske politike. Tega dne bodo po vsej priliki načelniki delegacij s soprogrami kraljevi gostje. Član delegacij, spremstva in novinarji zaveznih držav bodo pogoščeni v hotelu »Srbski kralj«. Ministri gg. dr. Beneš, Duca in dr. Ninčič bodo na popoldanski seji končali politično delo in sestavili sklepe, ki se bodo objavili javnosti. Tega večera bodo načelniki delegacij gostje na intimni večerji v stanovanju g. dr. Ninčiča, a člani delegacij in naše spremstvo bodo večerjali v hotelu. Po večerji pojdejo delegacije v narodno gledališče, kjer se bo vršila slavnost v čast Male antante. Program bo pri tem raznovrstno sestavljen iz oper, dram in baleta.

Dne 12. januarja se bo vršila zaključna konferenca v kabinetu g. dr. Ninčiča, na kateri se bodo podpisali sklepi, ki bodo služili v celem političnem delu kot podlaga za držanje članov Male antante v vseh vprašanih zunanje politike, ki so skupne važnosti za vse tri države. Oprostilo zakusko bo dal delegacijam zaveznih držav predsednik narodne skupščine g. Ljuba Jovanović.

Novi prometni minister.

Vazni sklepi ministrskega sveta.

Beograd, 29. decembra. (B) Danes dopoldne je odšel g. ministrski predsednik Pašič na dvor, da predloži ostavko prometnega ministra dr. Jankovića. Na dvoru je bil podpisan ukaz, s katerim se imenuje g. N. Kojić za prometnega ministra in pa za zastopnika ministra za trgovino in industrijo, dokler se to mesto ne popolni. Q. dr. Kojić je položil prisego in popoldne prevzel vodstvo prometnega ministstva.

Beograd, 29. decembra. (B) Sinoči se je vršila v ministrskem svetu seja, na kateri se je nadaljevala diskusija o likvidaciji pokrajinskih uprav v Bosni in Dalmaciji. Na predlog ministra socialne politike dr. Peleša je bila podpisana uredba o likvidaciji oddelkov pri pokrajinskih upravah v Sarajevu in v Splitu. S tem so likvidirani vsi oddelki

v Bosni in Dalmaciji, treba je dovršiti samo še likvidacijo pokrajinskih uprav v Sloveniji in Hrvatski. Dalje je bil podpisan na predlog dr. Peleša novi pravilnik za dovoljevanje pomoči rodbinam uradnikov, ki so umrli preje, preden so dosegli pravico do penzije. Obstojna odredba, da more vlada v tem slučaju dovoliti uradniškim družinam penzijo za tri leta. Toda po stari praksi je bila ta stvar zelo zamotana in odpirala so se vrata zlorabam. Z novim pravilnikom se to regulira na solidni podlagi. Nadalje je bilo odrejeno, da se razveljavljajo koncesija društva za eksploatacijo ribolova na Ohridskem jezeru. Govorilo se je o razvrstitvi uradnikov v prosvetnem ministstvu in še o nekaterih drugih resortnih vprašanih pravosodnega, poljedelskega in finančnega ministstva.

Venizelisti za princa Pavla
Karadjordjevića.

Atene, 29. dec. (Z) Povodom vesti, ki krožijo po evropskem časopisju, češ da namerava Venizelos zopet spravi kralja Jurija na grški prestol, s katero se je razširila obenem tudi druga verzija, da je namreč eden izmed kandidatov za grški prestol naš princ Pavle, piše organ venizelističnih republikancev »Patris« sledeče: Ravnodušnost, s katero je vlada demantirala to vest, izgleda čudno. Zakaj bi morala Grška trpeti na prestolu kralja, ki je nečak bivšega cesarja Viljena, in zakaj ne bi mogla imeti člana srbske kraljevske rodbine kot kralja? List vprašuje, zakaj bi morali sprejeti dansko dinastijo, a da ne bi smeli sprejeti srbskega princa. Odgovarjajoč na to vprašanje, pravi, da bi morali pristati monarhije

vzeti za grškega kralja kakega kralja iz zaveznih držav, toda njim ni do tega, temveč hočejo kralja, ki bi jim bil istočasno tudi strankarski vodja. Tej komediji pa je treba napraviti konec. Grški narod se bo o priliki plebiscita sam izjavil, koga hoče za kralja. Ako pri tej priliki narod ne bo hotel republike, temveč monarhijo, potem moramo zahtevati, da bodi kralj iz države naših prijateljev.

RAZLIČNI OKUSI...

Beograd, 29. dec. (Z) V enem izmed tukajšnjih kinematografov se je predvajal film Rasputina, ki kaže njegovo življenje na carskem dvoru. Dočim je zagrebška cenzura film odobrila, ga je beograjska policija prepovedala.

jem bistvu izključuje nasilno asimilacijo. Nasprotno: narodni radikalizem je afirmacija Slovanstva. Kolikor več bojevnikov, toliko večji, vplivnejši in odločilnejši bo slovenski narod v skupni državi.

Povdaril sem le narodnopolični moment radikalizma, katerega nositeljica je NRS.

Naprej za ciljem do končne zmage!

Ivan Podražaj.

Min. predsednik Cankov o bolgarski politiki.

Bolgarska zahteva izhod na morje. — Makedonsko vprašanje.

Sofija, 29. decembra. (B) Ob zaključku načelne debate o prestolnem govoru je podal predsednik vlade gosp. Cankov v sinoči obširno poročilo o bodoči vladini politiki. Ko je govoril o zunanji politiki Bolgarske, je rekel med drugim:

Bolgarska je edina država, ki izpolnjuje mirovno pogodbo, a pri tem, da izpolnjuje prevzete obveznosti, zahteva, da se ji priznava tudi njene pravice. Zahtevamo, da se nam popolnoma prizna pravica do izhoda na Egejsko morje in da se da možnost svobodnega življenja našim sorojakom, ki so pod tujo vlado. Mi za to nimamo pogodbe, a imamo sklenjen mednarodni pakt, ki predvideva zahteve manjšin. Izhod na Egejsko morje mora biti teritorialno zagotovljen. Odnosaji z Rumunijo so dobri in prijateljski in mi smo na tem, da te prijateljske odnose, ki so zasnovani na nedavni preteklosti, še bolj učvrstimo. Tudi naši odnosaji z Grško so dobri. Mi ji čestitamo na upostavitvi republikanskega režima in se bomo veselili, ako bo to pripomoglo k

njenemu nadaljnjemu razvoju. S Srbijo, z našim najbližjim sosedom, smo v dobrih odnosaji, a na žalost se nam ne povračuje v enaki meri. Mislim, da so srbski državniki razumeli zahtevo iz preteklosti, ki govori za to, da se odnosaji med dvema sosednima deželama ne poslabšajo. Makedonija je jabolko razdora. Ona ima pravico, da zahteva svobodo in pravičnost. Ako se Makedoniji da ta pravičnost, potem bo ona združila obe deželi. Mi bomo zahtevali svoje, in pravimo to, da bi se čulo v Beogradu. Bolgarska mora biti spoštovana z dostojanstvom. Mi nismo bojevit. Vsakdo mora priznati, da je bolgarski narod element miru in ustvarjanja. Cankov je za tem govoril o okupacijskih stroških in o plačilu 300 milijonov, kar je predvideno v zadnji konvenciji med Bolgarsko in našo kraljevino. Nazadnje je naglašal potrebo, da ima Bolgarska čim močnejšo vojsko, in apelira na vse zainteresirane vlade, da odobre Bolgarski vzpostavitev take vojske.

Anglija in situacija v Nemčiji.

Nemčija se bo morala ukloniti.

London, 29. dec. (D) »Manchester Guardian« piše, da se bo morala Nemčija preje ali pozneje ukloniti francoskim upravičenim zahtevam, predno vrže g. Poincaré zadnje karte, ki se glasijo: lakota in obup za nemški narod!

London, 29. dec. (D) Časopisje se bavi obširno s situacijo v Nemčiji in prihaja do zaključka, da je najnovejšo upanje v Berlinu prazno. To upanje morajo imeti Nemci kvečjemu do spremembe v britanski vladi. V vladnih krogih se izjavlja, da se Anglija ne bo vmešavala ne posredno in ne neposredno, dokler ne bodo v nevarnosti njeni interesi.

Pariz, 29. decembra. »Agence Havas« poroča, da se iz nemškega memorandumu, ki je bil objavljen v angleškem časopisju in izročeni ministrskemu predsedniku Poincaréju dne 24. t. m., da spoznati pravi smoter Nemčije, namreč vzpostavitev politične in upravne suverenosti berlinske vlade v zasedenem

ozemlju. Nemška vlada zahteva na vseh poljih povratek k režimu, ki je obstojal pred 11. januarjem 1923, in gre edino le za tem, da pripravi francoske in belgijske oblasti v zasedenem ozemlju ob njih pravice in da napravi zastavitev brezkoristno in iluzorično. Prva mnenja oddana od uradnikov se izražajo o vseh ukrepih, priporočenih od berlinske vlade, neugodno. Pariški in bruseljski vlada ne bosta tako lahko privolili v prikrajšanje uspehov, ki jih je dosegla francosko - belgijska politika. Glede nemškega posojila za prehrano so v zaveznih krogih mnenja, da se da o tem kaj primernega ukreniti šele tedaj, ko bo dejanska potreba Nemčije glede žita in masti ugotovljena po garancijskem komiteju.

Pariz, 29. dec. »Petit Journal« doznava, da se misli britanski poslanik v Parizu, lord Crewe, odpovedati svoji službi. (Glej pariško pismo na drugi strani, Ured.)

Politična situacija.

Beograd, 29. dec. (B) Danes dopoldne so posetili predsednika skupščine ministra Janjić in Krsta Miletić. V dolgem razgovoru so pretresali politično situacijo. Neka deputacija meščanov iz Virovitice in okolice je bila v Beogradu. Deputacijo je predstavil bivši podpredsednik Radličeve stranke Djura Salajić. Deputacija je zahtevala, da se v interesu narodnega edinstva ukine čimprej pokrajinska uprava v Zagrebu. Deputacija je dobila odgovor, da bo izvršena likvidacija pokrajinske uprave v Zagrebu, najkasneje v dveh mesecih.

Zveza duševnih delavcev.

Pariz, 29. decembra. (K) Mednarodna zveza duševnih delavcev je imela danes dopoldne in popoldne obširne seje, za katere sta bila izvoljena kot prvi predsednik zastopnik avstrijskega centralnega sveta dvorni svetnik Zifferer, kot drugi predsednik Belgijec Otlet. Na dnevnem redu je bilo posvetovanje o štatutu mednarodne zveze. Debata se je vodila vsestransko z največjo uslužnostjo.

Avdijence.

Beograd, 29. decembra. (B) Minister za zunanje zadeve g. dr. Ninčič je posetil danes dopoldne ministrskega predsednika g. Pašiča in ga konsultiral o instrukcijah, ki jih je treba dati našim novim poslanikom v Atenah in Berlinu. Marko Trifković, minister za konstitucijo, in Uzunović, minister za gradbo, sta bila danes dopoldne sprejeta od ministrskega predsednika Pašiča. Za tem je ministrski predsednik sprejel v privatni zadevi bivšega muslimanskega ministra Kar. Mehmedović.

Izid volitev v Albaniji.

Beograd, 29. dec. (B) Izid volitev v Albaniji, ki so se vršile v teku večerajšnjega dne, je že deloma znan. Po zadnjih vesteh je dobil Ahmed beg, predsednik vlade, 50 mandatov, opozicija 23 in nezavisni 4 mandate. Neznani so še rezultati za 28 mandatov, ker ima Albanija po novem volilnem zakonu 105 poslancev. Ako se upošteva, da niso znani rezultati volitev v krajih, kjer ima vlada večino, potem se more z gotovostjo trditi, da je Ahmed beg dobil večino kljub veliki agitaciji njegovih neprijateljev, podpiranih z italijanskim denarjem.

Današnje prireditve.

V Ljubljani:

Drama: »Peterčkov sanje« ob 3. uri popoldne. — Ob 8. uri zvečer: »Nju«. Izv. Opera: »Carmen«. Ljudska predstava. Kino Matica: »Samo eno noč«. Kino Tivoli: »Žena vrag«. Kino Ideal: »Divja krk«. Kino Ljubljanski dvor: »Deran«.

V Celju:

Mesno gledališče: »Nebesa na zemlji«.

V Mariboru:

Narodno gledališče: »Boheme«. Red C.

V pondeljek, 31. decembra v Ljubljani:

Drama: Zaprt. Opera: Zaprt. Kino Ideal: »Kdo bode zmagal?«. Kino Tivoli: »Žena vrag«. Kino Ljubljanski dvor: »Deran«.

V Celju:

Narodni dom: »Sokolski Silvestrov večer«.

V Mariboru:

Narodno gledališče: Zaprt.

Nočna lekarniška služba v Ljubljani:

Tekoči teden: Lekarna Piccoli na Dunajski cesti. Bakarič na Karlovski cesti.

Poslednji napori demokratov.

Beograd, 29. dec. (Z) »Samo-prava« prinaša v uvodnem članku »Bezuspješna pokušaja« sledeće: Poslednje dni se je zopet sprožilo v demokratskih krogih vprašanje ureditve države z ozirom na nezadovoljstvo enega dela Hrvatov in Slovencev. Nasproti pričakovanju navičnih ljudi, da bo ta diskusija navdahnjena z iskreno željo, da se sanirajo naše notranje prilike, se dogaja to, kar smo mi že vnaprej vedeli; kakor se vidi, gre v vsem le za taktično delo razmajane opozicije, da na kakršenkoli način oslabi ali celo vrže radikalni kabinet. Ko se ni posrečila borba v parlamentu, ko niso pomagale vesti o korupciji in so se brezuspješno lansirale vesti o potrebi diktature, so si izbrali drugo pot, namreč sestavljanje koalicije opozicijskih strank s pozitivnim programom. Mi smo že opozarjali na škodljivost eksperimentiranja z načeli, ki tvorijo podlago državne ustave in ki ne morejo biti tako lahko predmet prerekanja. Razgo-

varjalo se je o popolnem sporazumu med opozicijskimi strankami in se hotelo sugerirati javnemu mnenju, da rešava ta sporazum vsa sporna vprašanja, v prvi vrsti hrvatsko vprašanje. Mi smo zelo skeptični v vprašanju tega sporazuma, ako pa bi se tak sporazum uresničil, bi predstavljala taktičen poskus, da se strmo glavi Pašićev kabinet. Vpraša se le, kako bi mogla po številu šibkejša opozicija to doseči. Pašićev kabinet bi prišel v težek položaj šele s prihodom Radićevih poslancev v parlament. Pa tudi v tem slučaju bi ostala radikalna stranka relativno najmočnejša in bi tudi v tem slučaju bil ključ situacije v njenih rokah. Seveda bi nastala nova situacija vsled udeležbe Radićevcev na parlamentarnem delu. S to teoretično kombinacijo pa se ne mislimo baviti. Naglašamo le, da glavni motiv za opozicijski blok ni dovolj osnovan in izgleda vsled tega, da je vsak sporazum opozicijskih strank problematičen.

Ratifikacija razmejitve med Romunijo in našo kraljevino.

Bukarešta, 29. dec. (B) O priliki poročila v parlamentu o predlogu ratifikacije zapisnika, s katerim se določajo meje med Romunijo in kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev v Banatu, je minister za zunanja dela g. Duca izjavil, da ta zapisnik ne označuje mej v Banatu, kakor so bile določene v Parizu, ampak meje, ki so bile ustanovljene na licu mesta in sprejete pred štirimi leti.

V tem vprašanju je šlo samo za dve vrsti politike: 1. Odpor do skrajnosti, 2. sprejeti dogovor in ohraniti prijateljstvo z Jugoslavijo. Take Jonesu je sprejel to drugo alternativo in je sklenil s kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev zvezo na podlagi dogovora, s katerim se določajo meje v Banatu.

G. Duca pojasnjuje nadalje, da so takrat, ko je bil on imenovan za mini-

stra zunanjih del, častniki trasirali na terenu mejne črte. Diskusija se je vodila samo o katastru kralja Varadina in ministru se je posrečilo, da je dobil to mesto za Romunijo in še eno, kakor tudi ratifikacijo meje na Donavi in mesto Zombolja v zameno za dva druga manjša kraja. Minister je izjavil, da prevzame odgovornost nase za ta dejstva in da ga ne bodo obsojali za to, ker je pridobil večje število romunskega prebivalstva. H koncu je izjavil, da ne zahteva glasovanja o predlogu na podlagi strankarske discipline, ampak, da prosi za glasovanje po narodni zavesti ter da mora večina bolj upoštevati splošno zunanjo politiko Romunije, katere nam nalaga dolžnost, da ohranimo dobro prijateljstvo s kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev v vprašanju zamenjave krajev. Zapisnik je bil odobren s 127 proti 15 glasovom.

Italica fides...

Beograd, 29. decembra. (Z) Današnja »Tribuna« pravi, da po zanesljivih poročilih izgleda, da se je Kiril vrnil v Bolgarsko s pomočjo Italije, ker želi, da povzroči potom Bolgarske meje na Balkanu in ker smatra Borisa za tako akcijo nesposobnega. Sklenjeno je, da ima Kiril sedaj izvesti priprave svoje nakane, a uresničitvi spomladi. V ta namen pošilja Italija velike količine municije in orožja. Naša vlada ima o tem seveda podrobne podatke in bo vsekakor seznanila o tem predstavnike Male antante o priliki sestanka v Beogradu.

Razdelitev bivše avstro-ogrške trgovske mornarice.

Beograd, 29. decembra. (B) Italijanska vlada je obvestila našo vlado, da je v Rimu potrjen zapisnik o izvedbi Trumbić-Bertolinijevskega sporazuma iz leta 1920, ki se nanaša na razdelitev avstro-ogrške trgovske mornarice. S tem zapisnikom je omogočena končna ureditev vprašanja o prenosu sedeža onih parobrodskih družb v našo državo, ki so po pogodbi pripadle naši državi. Tako bodo te dni prešle na naše ozemlje centrale parobrodskih družb »Dalmacija« in »Oceanija«, katere so se sedaj nahajale v Trstu.

Novi položaj na Grškem.

16. decembra so se vršile znamenite volitve na Grškem, v katerih se je narod izrekel proti dinastiji in za republiko. Kraljeva rodbina je zapustila Ateno 18. Zmagalci pri volitvah se pa dele v dve frakciji: v liberalce, ki so ventzelisti, in v republikance. Ko se je kralj 18. odpeljal, se je sestavila vlada in poverila predsedstvo admiralu Konduriotisu. Ta je že 1. 1916. tvoril z Venizelosom in generalom Danglisom triumvirat narodne obrambe. Bil je regent od smrti kralja Aleksandra do vrnitve kralja Konstantina. To je starec osemdesetih let, ki se je umaknil iz političnega življenja, odkar je bil ranjen pri nekem atentatu. Admiral je v imenu vs. Trojice prisegel, da bo ščitil vero Helenov, ohranil ustavo in zakone in branil narodno neokrnjenost.

Isti dan je sprejel poveljnike zmagovalnih strank, svojega starega kolega, generala Danglisa, ki predstavlja venizelistične liberalce in g. Papanastaziu, predsednika republikancev. Med tema dvema strankama se bo menda začel boj za nadvlado, oficijelno šele seveda 2. januarja, ko se odpre konstituenta. Do takrat bo menda ostalo Gomatasovo ministristvo na krmlju. Kar se tiče rojalistov, so zaenkrat izgnili.

Venizelistom se je posrečilo, pregovoriti starega Venizelosa, da se vrne v deželo. Vse, da se vrača, je vzbudila na Grškem velikansko navdušenje. Pri tem je pa treba omeniti zanimiv slučaj, da se je ta novica zvedela v Evropi iz New Yorka. Depesha javlja ob enem, da Grki zelo obžalujejo, da je Venizelos odločno odklonil vsako demonstracijo

njemu na čast. Novica vrnitve Venizelosa je poživila atensko borzo in dolar je padel napram drahmi za 20 do 30 točk.

Venizelos bo torej vključil temu, da mu stvar ne ugaja preveč, znova stopil v politično življenje, uklonivši se pritisku svojih pristašev. Vrača se v domovino in če ne bo stopil na čelo vlade, bo vsaj skušal državo spraviti v red.

Njegova naloga bo težavna in rabil bo vso svojo modrost in spretnost, da pomiri strasti in spozna sedanje želje helenskega naroda. Rabil bo pa tudi vso svojo filozofijo, da ga ne bodo omanile navdušene ovacije, ki mu jih bodo vključili njegovi prepovedi povsod prirejal na domači zemlji. Vprašanje je, ali bo z naglo gesto dal proklamirati republiko in tako za nedolgi čas odstranil kraljestvo.

Pregnani kralj Jurij II. je nepopularen v Grčiji, ker je sin Konstantina in kot tak predstavlja dinastijo, ki je izgubila prestiž in zaupanje, katero so nekdanj Grki stavili v njo. Sicer pa je grški narodni značaj precej nestalen, tako da res ne moremo reči, ali je kriza definitivno rešena. Zato je verjetno, da bo skušal g. Venizelos pridobiti na času in počakal, da se duhovi malo pomirijo in položaj razbistri. Menda bo čez nekaj časa napravil plebiscit, da se odloči, katera državna oblika odgovarja najbolj željam državljanov.

Kako ime mu bodo zaenkrat dali, je težko reči: predsednik vlade? regent? Če bi postal diktator, bi bilo še morda najbolje za našo sosodo.

Zapiski.

Zaupnica dr. Kalanu. Včerajšnje »Jutro« objavljajo zaupnico predsedniku celjske krajeve organizacije g. dr. Kalanu, češ, da je bilo njegovo postopanje v vsakem oziru neoporečno in da je bila »Orjuna« le orodje gotovih političnih skupin in časopisa. Ker smo tudi mi delno prizadevi, le moramo oglašiti in povdariti, da je bil g. dr. Kalan izključen iz nacionalnih

motivov, ker je dopisoval nemško in ker je ščitil Nemce na škodo domačinov. Jasnou torej, da je tu vsaka politika izključena. Končno pa še to vprašanje, ki gotovo ni politično. Mar ne bi »Orjuna« izključila g. dr. Kalana iz svoje srede takrat, ko bi zvedela, da ima ta nacionalist dve hčerki na višjih nemških šolah v Gradcu? Gospodje okrog »Jutra«, le dajte zaupnice, saj so te pri vas prav poceni, samo nikar potem ne govorite, da imate patent nacionalizma.

Pariz in obnova Evrope.

(Od našega stalnega pariškega dopisnika.)

ap Pariz, 25. decembra.

»Carpe diem!« je opozarjal latinski pesnik v mnogo bolj profanem smislu. Prenešeno na sedanji politični položaj v Evropi bi se moglo reči: »Delajte tako hitro in tako energično, kolikor mogoče! Kajti dobri dnevi beže hitro in že jutri — zakaj skrivati — se more pojaviti v Ameriki, v Angliji razpoloženje in vlada, ki bo zahtevala mnogo strožji obračun in stavila mnogo nesprejemljivejše pogoje.

Poziv na hitro delo je osnovni akord vseh onih evropskih listov, ki jim beseda »mir na zemlji« ni prazna fraza. Razumljivo je, da hočejo imeti po stari navadi uradi v tako važni in usodni zadnji čas; da se stari diplomaciji ni mogoče odvaditi svojega skrivnostno zavitega pisanja. Kabineti iz Pariza, Bruslja in Rima pošiljajo vsaj poldukrat svoje kurirje tja in nazaj. O besedah se vrše dolgotrajna posvetovanja. Pred tremi dnevi, da navedem konkreten primer, je povzročila sestava pravzaprav brezpomembnega stavka popolno diplomatično žoganje med Brusljem in Parizom. Vse to je razumljivo, toda danes ni v Parizu in najbrže tudi nikjer druge nobenega resnega politika, ki bi ne označeval hitrosti sklepanja in delovanja, kot zapoved te ure. Gospod von Hoesch, bodoči nemški poslanik v Parizu, je napravlil včeraj na Quai d'Orsay-u nov korak, o katerem pa čuvajo še vedno nagloboj tajnost. Poročila iz Bruslja, kjer tudi g. von Röddiger in Jaspars nista brez dela, dopuščajo domnevo, da je prispela Nemčija na konec svoje moči. Financijelna beda v državi se ne more več stopnjavati, Rentna marka omahuje kot zadnja rešilna bilka preko brezdanjega prepada. Samo en napačen korak in vse je izgubljeno. S čim naj plača država po božični uradnišči? Kje naj dobe mala gospodarstva potrebno število zlatih mark za prisilne davke? Zakaj ni bilo niti v času najhujše sile niti toliko poguma, da bi se priegnile velike industrijske koncerni, milijardne dobičkarje iz časa inflacije in gospodarstva s papirnimi krediti k odgovarjajočim oddajam? Tudi najbolj nepolitičnemu med cestnimi pometači je postalo slednjič jasno, da ne manjka sedanji nemški vladi volje, temveč enostavno moči, da nastopi z zadostno odločnostjo proti industrijskim kapitanom, v čijih rokah se je nakopičilo celokupno bogastvo Nemčije. Tako naj torej prevzame končno to nalogo mednarodni organizem. Ali bodo tudi tu otekočala ali onemogočala nastop razna svaštva in sorodstva?

V Parizu se lahko mirno reče: Tu smatramo za največjo zapreko nemško-francoskega sporazuma g. zunanje ministrca Stresemanna. Po pravici alj po krivici: on se zdi preobložen z grehi Cunoja, najnesrečnejšega vseh kancelarjev za Bethmannom. Njegov zadnji govor berlinskimi novinarjem je povzročil tu praveč odpor. »Ali ne bodo postali Nemci nikdar pametni!«, je pisal dan na to neki pacifistični politik. Ne,

pameten in državniški ta govor ni bil. Nemški nacionalci so morda ploskali in g. Daudet v Parizu se je veselil ključne zmajevne setve. Toda politiki sporazuma so morali zopet odviti svoja pričakovanja za nekaj stopinj. Sedaj resnično ni trenutek za pričetek juristične debate o zakonitosti zasedbe Poruhrja. Francoski polki stoje za enkrat v Essen — sicer pa piše ravno danes dalekovidni Georg Bernhart v »Vossische Zeitung«, da bi se bilo mogoče vkorakanju izogniti, če bi to tedanja nemška vlada hotela — in ti polki ne bodo nastopili umika v trenutku, ko se podjetje končno »izplača«, in ne zaradi Stresemannove dialektike. Sedanjost je tako temna, zrak tako težek, nevarnost tako velika, da morejo stremeti vsa prizadevanja za tem, kako bi se moglo neposredno in z učinkom pripomoči. Ravno v Nemčiji kažejo vedno na juristično otpornost Poincaréjevo: nemški politiki bi imeli torej mnogo vzroka, ne oteževati rešilne možnosti z jurističnim balastom.

Toliko o atmosferi, ki vlada sedaj v Parizu. Delo se vrši mrzlično, cele kopice imenitnih politikov si prizadevajo z vsemi močmi, da najdejo rešitev. Med glavnimi mestni antante na celini — Anglija je v tem trenutku skoraj popolnoma izločena z izjemo g. Bradburyja, ki menda zastopa britanskega ministrskega predsednika — brni neprestano žica in kljub Mussolinijevi jezi radi tangerškega pakta (radi tega in radi nekaterih drugih spornih točk v Tunisu bo došlo še do resnega razgovora med Francijo in Italijo) leži definitivno sporazum skodra v zraku. Oba komiteja reparacijske komisije sta že zgrajena tako daleč, pripravljaj razgovori so se že vršili. V nekaterih tednih že se poda preiskovalni odbor v Berlin, da prevzame likvidacijo. Žal se mora reči, da se je umaknil prvotni optimizem o rezultatu te preiskave pesimizmu, ki ga je komaj mogoče prikriti. Omenjajo vse prejšnje eksperimente, ki so vsi končali negativno. Večina meni, da je vse popolna izguba časa. Z Nemčijo je treba direktno razpravljati in sicer od vlade do vlade, zadnje besedo pa je treba prepuštili reparacijski komisiji. Ta ima v nemških zadevah neprimerno več izkušenj, kakor pisan skupaj zmetan konzorcij ameriških, angleških in francoskih bankirjev.

Medtem je končalo Društvo narodov svoje 27. zasedanje v pariški mestni hiši v splošno zadovoljstvo in z neovrgljivim uspehom. Madžarska bo sledila Avstriji in že danes proglašajo, da bo Nemčija v doglednem času tretji v zvezi. Ravno v Parizu pridobiva vedno več pristašev spoznanje, da je treba popolnoma izpremeniti dosedanj sistem reparacijskih davkov. Nemčija more plačati le tedaj, če nista njena valuta in njeno gospodarsko življenje samo obnovljena, temveč če tudi normalno delujeta. Vsako večje plačilo pa bi moralo povzročiti, da zaide ves organizem v zmedo. Radi tega je treba ustvariti organično zvezo med reparacijskimi davkami in nemškim gospodarstvom. Francija je mnenja, da je storila praktično začetek z »Micum«-pogodbo v Poruhrju. Sedaj je stvar Društva narodov, da uvede to metodo povsod in da jo izkoristi za ostale upnike Nemčije. Pred tem pa je potrebna pravična ureditev medzaveznihških dolgov. Francija ne potrebuje gotovega denarja, ker je njeno gospodarstvo uravnoteženo in ker je njena trgovinska bilanca v Evropi najugodnejša: potrebuje pa nekoga, ki bo amortiziral njene reparacijske dolge. Slično je tudi v Belgiji, v Italiji in pri državah Male antante. Povsod pogrešajo nadrejenega organizma, ki bi izvedel s privolitvijo Anglije in Amerike razdelitve dolgov in terjatev. Za to more biti v letu 1924 poklicano Društvo narodov. Ta naloga je najodgovornejša in obenem najplemenitejša, kar jih je kdaj slonelo na človeških ramenih.

K nesreči zrakoplova »Dixmude«

Pariz, 29. dec. (W) Socialistični »Populaire« poroča k izgubi Dixmude, da je bil prvi monter zrakoplova nekaj dni pred dvigom na dopustu in se je izrazil napram svojim prijateljem, da mu naročena vožnja povzroča bojazen. Nekateri aparati Dixmude baje niso bili v redu in od njega prijavljene poškodbe se niso uvaževale. Vsled tega je označil vožnjo kot skrajno nevarno in imel utis, da se topot ne bo povrnil domov.

Požar v Budimpešti.

Budimpešta, 29. dec. (Madžarski dopisni urad.) Nocoj popolnoma je izbruhnil iz neznanega vzroka v prostornih podružnicah Madžarsko-italijanske banke na Andrássyjevi cesti požar, ki je upepelil pritličje in prvo nadstropje. Vsa oprema in vse poslovne knjige so postale žrtev požara. Škoda je zelo velika.

Radikalni Glasnik.

NAŠ TEDNIK.

Kakor smo že javili, prične z novim letom izhajati naš tednik »Radikalni Glasnik«, ki je edino priznana strankino glasilo od glavnega odbora. Prva številka izide v četrtek, dne 3. jan. 1924.

Dolžnost vseh naših članov in so-mišljenikov je, da se naročijo na svoje glasilo.

»Radikalni Glasnik« bo vseboval poleg strankinih zadev vsestransko zanimivo gradivo v političnem, kulturnem, socialnem in gospodarskem oziru.

— Krajevni radikalni pododbor mesta Ljubljane v Šiški želi vsem pristazem NRS srečno in veselo novo leto!

— Akcijski odbor NRS želi vsem radikalom srečno in veselo novo leto!

Naprej za ciljem Narodne radikalne stranke!

VABILO NA OBČNI ZBOR

KRAJ. ORG. NRS V NOVM MESTU.

ki se vrši danes v nedeljo ob 2. pop. v Narodni čitalnici. Dnevni red: 1. Poročilo o zapisniku. 2. Poročilo predsednika. 3. Poročilo tajnika. 4. Poročilo blagajnika. 5. Volitev predsednika. 6. Volitev 4 odbornikov. 7. Volitev širšega odbora. 8. Slučajnosti. Ob nesklepnosti vrši se čez pol ure zborovanje ob vsaki udeležbi.

Dr. V. Gregorič, t. č. preds.

Mariborsko pismo

Maribor, 29. dec.

V četrtek popoldan se je po Mariboru raznesla vest, da je prispel semkaj na povratku iz Londona preko Dunaja v Zagreb — predsednik mirovotvorne in človečanske hrvatske republike, Stjepan Radić. Gotovi ljudje so vedeli celo, da ga je obmejna policija po nalogu iz Beograda aretirala in vtačila v zapor, odkoder da ga prepeljejo naravnost v Beograd, kjer bo sojen radi veleizdaje. Komentariji so bili različni; eni so kazali odkrito zadovoljstvo, da se je veliki demagog in rovar spravil pod ključ, drugi pa so zabavljali nad barbarskim postopanjem vlade, ki preganja velikega zastopnika hrvatskega naroda. Zanimivo je, da so tudi nekateri Nemci kazali odkrito simpatije za Radića. Cela govorica o prihodu Radića v Maribor pa je bila izmišljena, ali vsaj preuranjena. Nekdo je videl na kolodvoru nekega možakarja s kosmato brado, podobnega Radiću, kakor ga slikajo zagrebške »Koprive«. In takoj smatral, da je ta možkar pravi pravcati Radić. Sicer pa ni izključeno, da jo danes ali jutri Stjepan res primaha z Dunaja v Maribor. Bomo videli.

Naše demokrate strašno vznemirja pojava novega »Narodnega Dnevnika« in koncentracija naprednih sil — brez njih. Celu leto so se pehali in trudili, da bi koncentrirali napredne sile pod svojo obrabljeno zastavo, sedaj pa, ko so ravno mislili, da so že jako blizu uspeha — pa gredo te nesrečne napredne sile in se koncentrirajo same, brez demokratov. Res fatalna stvar! V Ljubljani je »Jutro« na »Narodni Dnevnik« namirilo takoj vse svoje tope, katerim je na prvi strel že takoj odgovoril »Slovenski Narod«, v Mariboru pa je »Tabor« nabasal z »Jutrovimi« izstrelki svoje tanke cevi in — bum! Počilo je, pokazal se je smrdljiv dim, druge nesreče pa ni bilo. Seveda ni pri tem pozabil tudi na Jadransko banko, na katero je tudi pomehlil in izstrelil — tako je velela najbrže Slovenska banka. Javnost se za to kanonado, izvržajočo iz nemogočega gneva in strahu, prav nič ne briga. Po javnih lokalih se o polavi novega neodvisnega naprednega lista mnogo razpravlja in to zelo simpatično. Večina ga pozdravlja kot končni srečni izhod iz dosedanjih zmed in razpril.

Narodne kroge razburja »Silvesterfejer«-»Männergesangsvereine«, katerega je višja oblast na pričo proti prepovedi s strani policijske oblasti končno le dovolila. Nemci so radi te dovolitve postali precej predrzni in se preizkušajo smeje, in to ne samo nam, ampak tudi policijski oblasti, katere je, kakor pravilo, mnogo prenzka, da bi jim zabranila prireditve. Posebno predrzni so v tem oziru burškali, ki so prišli iz Grada in Dunaja na božične počitnice in se korporativno udeležijo tudi »Silvesterfeiera« pri Götzu, kjer bodo v zaključnih družbah navduševali svoje papane in sorodnike s parolo »Aushalten!« in »Durchhalten!« Da jih pri tem nihče ne bi motil, bo stala pred Götzom četa policistov, v zadnjih in strankah prostorih bo pripravljena za vsak slučaj še četa orožnikov. V Avstriji se razni navdovode niso bili tako skrbno zavarovani, kakor so pri nas razni burškali hulaški in izlivači. In vendar pripovedujejo nepoučenemu svetu, kakšna nasila moralo trpeti v — barbarski Jugoslaviji. Da bo pri tej prireditvi padel tudi marsikateri stotak za burše, je gotovo. Naši revni akademiki, ki pridejo 5. januarja v Narodnem domu svoj ples, gotovo ne bodo tako srečni kakor ti nlihovji nemški, oziroma bolje — renegatski kolegi.

Naše gledališče uprizaro po Novem letu zopet novo Remčevu dramo »Magda«, ki jo je pisatelj nedavno dovršil in izročil upravit. Dr. Alotiz Remec je doslej izročal vse svoje drame v prvo uprizaritev našemu gledališču. V Mariboru se je igrala prvič »Učiteljica Pavla«, tu je zagledala luč gledališkega odra verziška »Kirke« in tudi tragedija »Učiteljica« je bila prvič uprizarjena na našem odru. Poznavalci tega najmočnejšega Remčevega dela pravijo, da prekaša po svoji poglobitvi in izvedbi vsa dosedanja. Če in v koliko imajo prav, bo pokazala vprizaritev sama.

EVROPSKI ZRAKOPLOVNI PROMET.

London, 29. dec. (Renter) Med angleško vlado in med angleško državnim zrakoplovno družbo je bil sklenjen dogovor glede ustanovitve zrakoplovne službe v Evropi vključno dežele Sredozemskega in Črnega morja. Družba je dolžna vzdrževati zračno službo za potnike, pošto in transport iz Londona v Pariz, Bruselj, Amsterdam in še

Dnevne novosti.

— Svetosavska zabava. Kakor vsakega leta priredi pravoslavna crkvena opština v Ljubljani tudi 27. januarja 1924. I. Svetosavska zabava z bogatimi in izbranimi sporedi. Z ozirom na dejstvo, da je čisti dohodek zabave namenjen Svetosavskemu fondu, čigar namen je pomoč revnim dijakom, pričakujemo, da bo občinstvo posetilo prireditve mnogoštevilno.

— Ni. Vel. kralj Aleksander za srednješolsko matico. Ni. Vel. kralj Aleksander je daroval srednješolski matici kot božično darilo vojni strotni vsoto 15.000 Din.

— Imenovanje gerentov. Namesto odstopivšega gerenta Franjo Kaca je imenovan za gerenta v Dolnji Lendavi Andrej Hribar, pisarniški uradniški politične ekspoziture v Dolnji Lendavi. Namesto odstopivšega gerenta Sándora Varge je imenovan za občinskega gerenta v Središču Janez Vörös, namesto Ivana Graufola pa je imenovan za gerenta v Črncih Stefan Kosednar, posestnik v Murskih Črncih št. 38.

— Potrčila glede vojaške službe. Ministrski svet je sklenil, da morajo vsi uradniški radi uvrščenja v posamezne grupe in kategorije poleg šolskih dokumentov priložiti tudi potrdilo o dovršeni vojaški službi, katero morajo izdati vojaška oblast. Vsa potrdila te vrste, izdana po zupanstvih, so neveljavna.

— Upokojeni so na lastno željo. Adalbert Kopač, pisarniški oficijal v Celju, Alojzij Wunderl, sodni sluga v Smarju pri Jelšah, in Ivan Černe, letniški paznik v Ljubljani.

— 200 kandidatov za 20 občinskih svetovalec. V Oseku se vrše danes dopolnilne občinske volitve onih svetovalec, katerim je potekel njihov rok. Rok za vlaganje kandidatnih list je potekel 22. t. m. in je bilo do tedaj vloženih 10 kandidatnih list z 200 kandidati.

— Zabranjen list. Ministrstvo notranjih del je prepovedalo v naši državi italijanski fašistični list »Mare mio«, ki izhaja v Istri, ker piše proti naši državi.

— Poštni uradi in zabranjeni listi. Ministrstvo pošte in telegrafa je izdalo ukaz vsem poštnim uradom, da morajo strogo paziti na časopise, ki prihajajo v našo državo, kljub temu da jih je ministrstvo notranjih del prepovedalo.

— Knjižnice in čitalnice v južni Srbiji. Beograjski ferijalni savez je ustanovil tekom zadnjih velikih počitnic nad 20 knjižnic in čitalnic v krajih južne Srbije in organiziral nadaljnje nabiranje knjig in časopisov v Beogradu. Tu so po vseh večjih knjižnicah postavljene skrinjice, kamor darovalci nosijo knjige in časopise, katere ferijalni savez vsak teden sprti pošilja tem novo ustanovljenim knjižnicam.

— Carinarnica na gorenskem kolodvoru. Finančno ministrstvo je odredilo, da se ustanovi na gorenskem kolodvoru (v Sisk) v Ljubljani carinski oddelček, ki bo začel poslovati dne 2. januarja 1924. Pri tem oddelku se bo zacarinjalo le izvozno vagonsko blago.

— Monopolizirani računi. Kakor že javljeno, se imajo v smislu tarifne postanke 34 pripomba 3 novega taksega zakona z dne 25. oktobra 1923 »Uradni list« z dne 19. decembra 1923 št. 368 nosi 113 vporabljenih v krajih, ki imajo čez 2000 prebivalcev ter v kopalnicah in letoviščih izza dne 1. januarja 1924 monopolizirani obrazi računov z vtisnjenim kolkom za 0,20 Din v vsaki hotelih, restavracijah, gostilnah, kavarnah, penzijah, bufetih itd. Ti monopolizirani računi, ki so vezani v bloke po 100 računskih listov, se dobivajo po ceni 22 Din za en blok pri pooblaščenih prodajalcih kolkov in drugih kovinskih vrednostnih odnosov pri davčnih uradih izven Ljubljane. V Ljubljani pa pri finančni deželnici najraj. Ako pa v prvi dobi taki monopolizirani računi niso na razpolago, se smejo uporabiti tudi drugi računski listi, a se mora nanje prilepiti kolok za 0,20 Din in ta kolok prepisati z besedo »račun«. Opozorja se, da morajo lastniki lokalov objaviti o plačanju takse po 0,20 Din za vsak račun izobesiti v svojem lokalu na vidnem mestu in da imajo pravico zahtevati to takso od gostov, ki jim izdajo račun.

— Razpis učiteljskih in nadučiteljskih služb. Na trirazredni osnovni šoli na Rumcu je razpisano mesto nadučitelja in učitelja v stalno namestitev. Pravilno opremljene prošnje naj se vlože pri okrajnem šolskem svetu ormožkem v Ptuj do 18. januarja 1924. — Na štirirazredni osnovni šoli v Zavrču je razpisano mesto učitelja v stalno namestitev. Prošnje naj se vlože pri okrajnem šolskem svetu v Ptuj.

— Izletnikom na Gorensko se sporoča, da je zadnja poveljena napravila pri galeriji v Vintgarju veliko škode, ker je voda odtrgala en del galerije. Ker je na ta način vsak prehod skozi sotesko nemogoč, je oblast do preklica prepovedala pasajo soteske. — (Tourist Office).

— Tatvine v Ljubljani. Iz veže hiše na Starem trgu št. 17 je bila ukradena trgovcu Francu Trdinu 17 kg teža ukradena koruzna moka, vredna 235 Din. Vrečo so odpeljali trije slabo oblečeni moški, katere so sosedje videli, mislili pa so, da so moko kupili. — Posestnik Mariji Podgoršek od Sv. Valpurge je bil ukraden na Osovspevski cesti iz voza volnen, zelen pled, s črnimi črtami in bel predpasnik, v skupni vrednosti 725 Din.

— Tat v vlaku. V osebnem vlaku, ki odhaja iz Ljubljane ob 17. uri 55 min., je bil ukraden med Ljubljano in Laškem Jaroslavu Raježu iz Sarajeva usnjat s platnom preoblečen kovček, v katerem je imel nekaj perila in oblike, par čevljev, britve in 30 zavojev raznega tobaka, v skupni vrednosti 1650 Din.

— Neznani tat. Na Cankarjevem nabrežju so ustavili neznanega sumljivega moškega, ki je nesel v zavrtku še mokro perilo. Pri aretaciji je vrgel neznanec zavoj od sebe in posrečilo se mu je, da je pobegnil. Dognali so, da je bilo perilo ukradenko Amaliji Pangerčević, ki je sušila na nekem dvorišču na Sv. Jakoba nabrežju. Perilo je imel tat zavito v modro črtno prevleko za podglavnik. Ta prevleka je okrvavljena in se je držalo kurje perje, kar kaže, da je on tudi kurj tat.

— Tatvine na kolodvoru v Zidanem mostu. V noči 18. decembra je bilo ukradeno na prometnem kolodvoru iz žel. voza 57,282 od vlaka 891, ki je stal na stranskem tiru ob rodu, 282 kg manufakturne blaga. Večji del ukradenega blaga so našli drugi dan v grmovju ob železniški progi. Tat je odnesel iz okrog 30 kg blaga, ker mu je bil zavoj brčkotne pretežak, iz istega voza in isto noč sta bila ukradena tudi 2 zaboja, težka 168 kg, električnih stoecev. V noči

dne 19. decembra pa je zasačil okrog polnoči neki železniški premikač tri moške, ravno ko so poskakali iz voza, iz katerega so odnesli 19 kg težak kovček oblike. Kovček je bil odposlan iz Grobelnega na nasov Karla Poudelak v Rajhenburg. Ti trije so sumljivi, da so izvršili tudi že omenjena prva tatvino.

— Nesreče pri delu. Pri kleparju Josipu Jugu v Murski Soboti si je poškodoval vajenec Karol Jug pri vrtnem stroju levo roko in so ga morali oddati v bolnišnico. — S kozoletka je padel v Laškem cestar Marko Zupanc. Poškodoval si je prsni koš in levo roko. — Na poti domov je padel tovarniški delavec Martin Mirkov v Celju in si je poškodoval levo nogo. — V pivovarni v Laškem je ugriznil konj hilpca Josipa Novaka v levo roko in ga nevarno poškodoval. — V tovarni cementa v Zidanem mostu se je zbol delavec Franc Orač ob zarjavljel žebel v desno roko. Rana se je inficirala. — V tovarni »Titan« v Kamniku je padel delavcu Antonu Pestotniku težak kos železa na desno nogo in mu je zmečkal. — V delavnici Bratov Naglič, ščetarstvo, v Smarju pri Kamniku, se je obrezal na krožni žagi delavec Karol Humer po levi roki. — V tovarni pohištva Remec in drug v Du pilici pri Kamniku se je zbol delavec Max Vidmar na zarjavljel žebel v levo nogo. Rana je inficirana. — Ravno tam je padla delavka Angela Novak, ki je nesla opeko. In se je poškodovala po glavi. — V tovarni za usnje Viljem Freund v Mariboru se je strojar Franc Jenšek pri cepilnem stroju obrezal po desni roki. — Brivski vajenec Maks Deksler, pri brivcu Jeronimčiču v Mariboru, se je pri brušenju britve težko obrezal po levi roki. — Delavec pri tvrdki »Obnova« na Fužinah, Martin Ušenčnik, je padel pri vožnji gramozu v globok jarek in je dobil pri padcu težke notranje poškodbe.

— Cigan je opeharil. Gostilničarka Ana Pogačnikova v Zavrtniku pri Ljilji je dala ciganu Ivanu Heldu, muzikantu, že začetkom oktobra v popravilo kitaro in citre. Cigan je vrnil zaupanje ciganske in je izginil. Instrumenta sta vredna 1250 D.m.

— V Očeslavskem vrhu je bilo ukradeno vinskičarji Ivani Kolmančičevi 5 kokoši, v vrednosti 250 Din.

— Požar. Na vodni žagi g. dr. Kumprejš iz St. Danijela pri Prevaljah je dne 20. t. m. nenadoma nastal v jutranjih urah ogenj, ki ga je podnetila zlobna roka, in jo isto noč uničil. Ogenj se je pravočasno lokaliziral in s tem se obvarovalo skladišče lesa.

— Novomeške novosti. Sneg, ki nas je doslej gledal le iz bližnjih gora, nam je slednjič pobelil tudi dolino. Pritisnil je hud mraz. — Na Štefanov dan je vprizoril »Sokol« v Narodnem domu Gogoljevo burko »Revizor«. Prireditelj so se veselili polne hiše, gledalci pa dovornim izralcem. Tako je bilo menda vse zadovoljno. — Silvestrov večer priredi Narodna čitalnica svojim članom in prijateljem z izbranim sporedom. Odločki iz »Revizorja«, pevskie in orkestralne točke — in glavno — ples. Pričetek ob 8. uri zvečer. Tudi v Rokodelskem domu priredi tamnjo izobraževalno društvo s tamburšaji Silvestrovo zabavo. — Protestno zborovanje proti nemški predznosti, ki hoče na škodo naših narodnih interesov doseči nove ugodnosti, sklicuje mestna Orjuna za 1. januar ob 10. uri popoldne pred občinsko hišo na kraljevi Petrovem trgu. Naj ne manjka tedaj nobenega zavednega Novomeščana na trgu! — Občni zbor kraj. org. NRS Novomesto bo v nedeljo 30. t. m. ob 2. uri popoldne v mali dvorani Narodnega doma. Program je bil objavljen št. 275. — Zupana bo volil novi občinski odbor v nedeljo. Danes ni še nič gotovega. Stranke se iščejo, vrše se pogajanja, imenujejo se kandidati. Omolovaževana in prej tako grdo v stran potisnjena NRS pa je sedaj s svojimi tremi odborniki »ono«, kar bi vsi radi, česar pa vsi ne morejo biti deležni in zato jo snubijo, snubijo...

— Celjske novosti. Silvestrov večer, katerega priredi jutri v ponedeljek Celjsko sokolsko društvo, bo zabavna prireditve. Igrala se bo šaljiva enodeljanka, dalje na vzporedno razne druge točke, kakor telovadni nastopi, alegorija itd. — 17 kg težkega solača je pri Rimskih toplicah v Savinji g. Mejavšek iz Celja. — Drsalcišče pri Diehu na Dolgem polju oskrbuje in opravlja letos vodstvo celjske dijaške kuhinje. Če bi zapadel trajni in višji sneg, bi tudi smučarji in sankarji prišli na svoj račun. Izhodišče za smučarje je celjska koča pod Tovstom. — Precej mrzlo vreme je vsled padlega snega zavladalo pri nas. — »Nebesna zemlja« se igra danes zvečer pri znanih cenah v mestnem gledališču.

— Mariborske novosti. Veliki župan g. dr. Ploj je sprejel deputacijo odbora za zgradbo Doma ubogih in je na njeno prošnjo prevzel častno predsedstvo zadavne akcije. — Društvo za podporo revne šolske mladine je priredilo v telovadnici tukajšnje deželjske meščanske šole božičnico, pri kateri je bilo obdarovanih okoli 300 otrok. — Zadruga brivcev in lasničarjev je sklenila, da ostancje brivnice na praznik novega leta od 8. do 12. ure zapre. — V minulim tednu je umrl v Mariboru 10 oseb, od teh štiri moškega in šest ženskega spola. — Nočno lekarniško službo imata prihodnji teden lekarna »Pri Angelju varhu« na Aleksandrovi cesti in lekarna »Albancez« na Frankopanovi cesti. — Zdravniško inšpekcijsko službo ima v nedeljo na praznik g. dr. Karel Ipavc, Cankarjeva ulica št. 1. — Glasbena Matica priredi dne 15. januarja 1924 svoj prvi zimski koncert. — Po ponovnih izgonih sta se zopet pojavila v Mariboru brata Pick iz Zidanega mosta. Bila sta aretirana in oddana v zapore. Po prestani kazni pa bosta zopet odgnana. — Predčerašnjim se je v Simončičevi gostilni na Teznu mesarski pomočnik Jakob Arnelčič razgovarjal s svojo izvoljenko. Pri bližnji mizi pa je sedel neki gost, ki je nepričakovano priselil k obema in skušal moffiti njune pomenke. Arnelčič je sosedova drznost tako razjarila, da ga je z vrčkom tresel po glavi. To ljubeznivost je vrnil napadeni s tem, da je z nožem nekolikokrat sunil Arnelčiča v roko in mu prizadel več ran, vsled česar se je moral ta zateči na rešilno postajo, kjer so ga obvezali. — Policijski organ je prijel nekega Blažeka, ki se je izdal za lastnika velike tovarne klavirjev in orgel in na ta način izvalil raznim osebam večje vsote denarja. Pri njem so našli tiskovine z naslovom njegove namišljene tovarne, Blažek je bil zaradi goljufije izročen sodišču.

— Cigan je opeharil. Gostilničarka Ana Pogačnikova v Zavrtniku pri Ljilji je dala ciganu Ivanu Heldu, muzikantu, že začetkom oktobra v popravilo kitaro in citre. Cigan je vrnil zaupanje ciganske in je izginil. Instrumenta sta vredna 1250 D.m.

— V Očeslavskem vrhu je bilo ukradeno vinskičarji Ivani Kolmančičevi 5 kokoši, v vrednosti 250 Din.

— Požar. Na vodni žagi g. dr. Kumprejš iz St. Danijela pri Prevaljah je dne 20. t. m. nenadoma nastal v jutranjih urah ogenj, ki ga je podnetila zlobna roka, in jo isto noč uničil. Ogenj se je pravočasno lokaliziral in s tem se obvarovalo skladišče lesa.

— Novomeške novosti. Sneg, ki nas je doslej gledal le iz bližnjih gora, nam je slednjič pobelil tudi dolino. Pritisnil je hud mraz. — Na Štefanov dan je vprizoril »Sokol« v Narodnem domu Gogoljevo burko »Revizor«. Prireditelj so se veselili polne hiše, gledalci pa dovornim izralcem. Tako je bilo menda vse zadovoljno. — Silvestrov večer priredi Narodna čitalnica svojim članom in prijateljem z izbranim sporedom. Odločki iz »Revizorja«, pevskie in orkestralne točke — in glavno — ples. Pričetek ob 8. uri zvečer. Tudi v Rokodelskem domu priredi tamnjo izobraževalno društvo s tamburšaji Silvestrovo zabavo. — Protestno zborovanje proti nemški predznosti, ki hoče na škodo naših narodnih interesov doseči nove ugodnosti, sklicuje mestna Orjuna za 1. januar ob 10. uri popoldne pred občinsko hišo na kraljevi Petrovem trgu. Naj ne manjka tedaj nobenega zavednega Novomeščana na trgu! — Občni zbor kraj. org. NRS Novomesto bo v nedeljo 30. t. m. ob 2. uri popoldne v mali dvorani Narodnega doma. Program je bil objavljen št. 275. — Zupana bo volil novi občinski odbor v nedeljo. Danes ni še nič gotovega. Stranke se iščejo, vrše se pogajanja, imenujejo se kandidati. Omolovaževana in prej tako grdo v stran potisnjena NRS pa je sedaj s svojimi tremi odborniki »ono«, kar bi vsi radi, česar pa vsi ne morejo biti deležni in zato jo snubijo, snubijo...

— Celjske novosti. Silvestrov večer, katerega priredi jutri v ponedeljek Celjsko sokolsko društvo, bo zabavna prireditve. Igrala se bo šaljiva enodeljanka, dalje na vzporedno razne druge točke, kakor telovadni nastopi, alegorija itd. — 17 kg težkega solača je pri Rimskih toplicah v Savinji g. Mejavšek iz Celja. — Drsalcišče pri Diehu na Dolgem polju oskrbuje in opravlja letos vodstvo celjske dijaške kuhinje. Če bi zapadel trajni in višji sneg, bi tudi smučarji in sankarji prišli na svoj račun. Izhodišče za smučarje je celjska koča pod Tovstom. — Precej mrzlo vreme je vsled padlega snega zavladalo pri nas. — »Nebesna zemlja« se igra danes zvečer pri znanih cenah v mestnem gledališču.

— Mariborske novosti. Veliki župan g. dr. Ploj je sprejel deputacijo odbora za zgradbo Doma ubogih in je na njeno prošnjo prevzel častno predsedstvo zadavne akcije. — Društvo za podporo revne šolske mladine je priredilo v telovadnici tukajšnje deželjske meščanske šole božičnico, pri kateri je bilo obdarovanih okoli 300 otrok. — Zadruga brivcev in lasničarjev je sklenila, da ostancje brivnice na praznik novega leta od 8. do 12. ure zapre. — V minulim tednu je umrl v Mariboru 10 oseb, od teh štiri moškega in šest ženskega spola. — Nočno lekarniško službo imata prihodnji teden lekarna »Pri Angelju varhu« na Aleksandrovi cesti in lekarna »Albancez« na Frankopanovi cesti. — Zdravniško inšpekcijsko službo ima v nedeljo na praznik g. dr. Karel Ipavc, Cankarjeva ulica št. 1. — Glasbena Matica priredi dne 15. januarja 1924 svoj prvi zimski koncert. — Po ponovnih izgonih sta se zopet pojavila v Mariboru brata Pick iz Zidanega mosta. Bila sta aretirana in oddana v zapore. Po prestani kazni pa bosta zopet odgnana. — Predčerašnjim se je v Simončičevi gostilni na Teznu mesarski pomočnik Jakob Arnelčič razgovarjal s svojo izvoljenko. Pri bližnji mizi pa je sedel neki gost, ki je nepričakovano priselil k obema in skušal moffiti njune pomenke. Arnelčič je sosedova drznost tako razjarila, da ga je z vrčkom tresel po glavi. To ljubeznivost je vrnil napadeni s tem, da je z nožem nekolikokrat sunil Arnelčiča v roko in mu prizadel več ran, vsled česar se je moral ta zateči na rešilno postajo, kjer so ga obvezali. — Policijski organ je prijel nekega Blažeka, ki se je izdal za lastnika velike tovarne klavirjev in orgel in na ta način izvalil raznim osebam večje vsote denarja. Pri njem so našli tiskovine z naslovom njegove namišljene tovarne, Blažek je bil zaradi goljufije izročen sodišču.

— Cigan je opeharil. Gostilničarka Ana Pogačnikova v Zavrtniku pri Ljilji je dala ciganu Ivanu Heldu, muzikantu, že začetkom oktobra v popravilo kitaro in citre. Cigan je vrnil zaupanje ciganske in je izginil. Instrumenta sta vredna 1250 D.m.

— V Očeslavskem vrhu je bilo ukradeno vinskičarji Ivani Kolmančičevi 5 kokoši, v vrednosti 250 Din.

— Požar. Na vodni žagi g. dr. Kumprejš iz St. Danijela pri Prevaljah je dne 20. t. m. nenadoma nastal v jutranjih urah ogenj, ki ga je podnetila zlobna roka, in jo isto noč uničil. Ogenj se je pravočasno lokaliziral in s tem se obvarovalo skladišče lesa.

— Novomeške novosti. Sneg, ki nas je doslej gledal le iz bližnjih gora, nam je slednjič pobelil tudi dolino. Pritisnil je hud mraz. — Na Štefanov dan je vprizoril »Sokol« v Narodnem domu Gogoljevo burko »Revizor«. Prireditelj so se veselili polne hiše, gledalci pa dovornim izralcem. Tako je bilo menda vse zadovoljno. — Silvestrov večer priredi Narodna čitalnica svojim članom in prijateljem z izbranim sporedom. Odločki iz »Revizorja«, pevskie in orkestralne točke — in glavno — ples. Pričetek ob 8. uri zvečer. Tudi v Rokodelskem domu priredi tamnjo izobraževalno društvo s tamburšaji Silvestrovo zabavo. — Protestno zborovanje proti nemški predznosti, ki hoče na škodo naših narodnih interesov doseči nove ugodnosti, sklicuje mestna Orjuna za 1. januar ob 10. uri popoldne pred občinsko hišo na kraljevi Petrovem trgu. Naj ne manjka tedaj nobenega zavednega Novomeščana na trgu! — Občni zbor kraj. org. NRS Novomesto bo v nedeljo 30. t. m. ob 2. uri popoldne v mali dvorani Narodnega doma. Program je bil objavljen št. 275. — Zupana bo volil novi občinski odbor v nedeljo. Danes ni še nič gotovega. Stranke se iščejo, vrše se pogajanja, imenujejo se kandidati. Omolovaževana in prej tako grdo v stran potisnjena NRS pa je sedaj s svojimi tremi odborniki »ono«, kar bi vsi radi, česar pa vsi ne morejo biti deležni in zato jo snubijo, snubijo...

— Celjske novosti. Silvestrov večer, katerega priredi jutri v ponedeljek Celjsko sokolsko društvo, bo zabavna prireditve. Igrala se bo šaljiva enodeljanka, dalje na vzporedno razne druge točke, kakor telovadni nastopi, alegorija itd. — 17 kg težkega solača je pri Rimskih toplicah v Savinji g. Mejavšek iz Celja. — Drsalcišče pri Diehu na Dolgem polju oskrbuje in opravlja letos vodstvo celjske dijaške kuhinje. Če bi zapadel trajni in višji sneg, bi tudi smučarji in sankarji prišli na svoj račun. Izhodišče za smučarje je celjska koča pod Tovstom. — Precej mrzlo vreme je vsled padlega snega zavladalo pri nas. — »Nebesna zemlja« se igra danes zvečer pri znanih cenah v mestnem gledališču.

— Mariborske novosti. Veliki župan g. dr. Ploj je sprejel deputacijo odbora za zgradbo Doma ubogih in je na njeno prošnjo prevzel častno predsedstvo zadavne akcije. — Društvo za podporo revne šolske mladine je priredilo v telovadnici tukajšnje deželjske meščanske šole božičnico, pri kateri je bilo obdarovanih okoli 300 otrok. — Zadruga brivcev in lasničarjev je sklenila, da ostancje brivnice na praznik novega leta od 8. do 12. ure zapre. — V minulim tednu je umrl v Mariboru 10 oseb, od teh štiri moškega in šest ženskega spola. — Nočno lekarniško službo imata prihodnji teden lekarna »Pri Angelju varhu« na Aleksandrovi cesti in lekarna »Albancez« na Frankopanovi cesti. — Zdravniško inšpekcijsko službo ima v nedeljo na praznik g. dr. Karel Ipavc, Cankarjeva ulica št. 1. — Glasbena Matica priredi dne 15. januarja 1924 svoj prvi zimski koncert. — Po ponovnih izgonih sta se zopet pojavila v Mariboru brata Pick iz Zidanega mosta. Bila sta aretirana in oddana v zapore. Po prestani kazni pa bosta zopet odgnana. — Predčerašnjim se je v Simončičevi gostilni na Teznu mesarski pomočnik Jakob Arnelčič razgovarjal s svojo izvoljenko. Pri bližnji mizi pa je sedel neki gost, ki je nepričakovano priselil k obema in skušal moffiti njune pomenke. Arnelčič je sosedova drznost tako razjarila, da ga je z vrčkom tresel po glavi. To ljubeznivost je vrnil napadeni s tem, da je z nožem nekolikokrat sunil Arnelčiča v roko in mu prizadel več ran, vsled česar se je moral ta zateči na rešilno postajo, kjer so ga obvezali. — Policijski organ je prijel nekega Blažeka, ki se je izdal za lastnika velike tovarne klavirjev in orgel in na ta način izvalil raznim osebam večje vsote denarja. Pri njem so našli tiskovine z naslovom njegove namišljene tovarne, Blažek je bil zaradi goljufije izročen sodišču.

— Cigan je opeharil. Gostilničarka Ana Pogačnikova v Zavrtniku pri Ljilji je dala ciganu Ivanu Heldu, muzikantu, že začetkom oktobra v popravilo kitaro in citre. Cigan je vrnil zaupanje ciganske in je izginil. Instrumenta sta vredna 1250 D.m.

— V Očeslavskem vrhu je bilo ukradeno vinskičarji Ivani Kolmančičevi 5 kokoši, v vrednosti 250 Din.

— Požar. Na vodni žagi g. dr. Kumprejš iz St. Danijela pri Prevaljah je dne 20. t. m. nenadoma nastal v jutranjih urah ogenj, ki ga je podnetila zlobna roka, in jo isto noč uničil. Ogenj se je pravočasno lokaliziral in s tem se obvarovalo skladišče lesa.

— Novomeške novosti. Sneg, ki nas je doslej gledal le iz bližnjih gora, nam je slednjič pobelil tudi dolino. Pritisnil je hud mraz. — Na Štefanov dan je vprizoril »Sokol« v Narodnem domu Gogoljevo burko »Revizor«. Prireditelj so se veselili polne hiše, gledalci pa dovornim izralcem. Tako je bilo menda vse zadovoljno. — Silvestrov večer priredi Narodna čitalnica svojim članom in prijateljem z izbranim sporedom. Odločki iz »Revizorja«, pevskie in orkestralne točke — in glavno — ples. Pričetek ob 8. uri zvečer. Tudi v Rokodelskem domu priredi tamnjo izobraževalno društvo s tamburšaji Silvestrovo zabavo. — Protestno zborovanje proti nemški predznosti, ki hoče na škodo naših narodnih interesov doseči nove ugodnosti, sklicuje mestna Orjuna za 1. januar ob 10. uri popoldne pred občinsko hišo na kraljevi Petrovem trgu. Naj ne manjka tedaj nobenega zavednega Novomeščana na trgu! — Občni zbor kraj. org. NRS Novomesto bo v nedeljo 30. t. m. ob 2. uri popoldne v mali dvorani Narodnega doma. Program je bil objavljen št. 275. — Zupana bo volil novi občinski odbor v nedeljo. Danes ni še nič gotovega. Stranke se iščejo, vrše se pogajanja, imenujejo se kandidati. Omolovaževana in prej tako grdo v stran potisnjena NRS pa je sedaj s svojimi tremi odborniki »ono«, kar bi vsi radi, česar pa vsi ne morejo biti deležni in zato jo snubijo, snubijo...

— Celjske novosti. Silvestrov večer, katerega priredi jutri v ponedeljek Celjsko sokolsko društvo, bo zabavna prireditve. Igrala se bo šaljiva enodeljanka, dalje na vzporedno razne druge točke, kakor telovadni nastopi, alegorija itd. — 17 kg težkega solača je pri Rimskih toplicah v Savinji g. Mejavšek iz Celja. — Drsalcišče pri Diehu na Dolgem polju oskrbuje in opravlja letos vodstvo celjske dijaške kuhinje. Če bi zapadel trajni in višji sneg, bi tudi smučarji in sankarji prišli na svoj račun. Izhodišče za smučarje je celjska koča pod Tovstom. — Precej mrzlo vreme je vsled padlega snega zavladalo pri nas. — »Nebesna zemlja« se igra danes zvečer pri znanih cenah v mestnem gledališču.

— Mariborske novosti. Veliki župan g. dr. Ploj je sprejel deputacijo odbora za zgradbo Doma ubogih in je na njeno prošnjo prevzel častno predsedstvo zadavne akcije. — Društvo za podporo revne šolske mladine je priredilo v telovadnici tukajšnje deželjske meščanske šole božičnico, pri kateri je bilo obdarovanih okoli 300 otrok. — Zadruga brivcev in lasničarjev je sklenila, da ostancje brivnice na praznik novega leta od 8. do 12. ure zapre. — V minulim tednu je umrl v Mariboru 10 oseb, od teh štiri moškega in šest ženskega spola. — Nočno lekarniško službo imata prihodnji teden lekarna »Pri Angelju varhu« na Aleksandrovi cesti in lekarna »Albancez« na Frankopanovi cesti. — Zdravniško inšpekcijsko službo ima v nedeljo na praznik g. dr. Karel Ipavc, Cankarjeva ulica št. 1. — Glasbena Matica priredi dne 15. januarja 1924 svoj prvi zimski koncert. — Po ponovnih izgonih sta se zopet pojavila v Mariboru brata Pick iz Zidanega mosta. Bila sta aretirana in oddana v zapore. Po prestani kazni pa bosta zopet odgnana. — Predčerašnjim se je v Simončičevi gostilni na Teznu mesarski pomočnik Jakob Arnelčič razgovarjal s svojo izvoljenko. Pri bližnji mizi pa je sedel neki gost, ki je nepričakovano priselil k obema in skušal moffiti njune pomenke. Arnelčič je sosedova drznost tako razjarila, da ga je z vrčkom tresel po glavi. To ljubeznivost je vrnil napadeni s tem, da je z nožem nekolikokrat sunil Arnelčiča v roko in mu prizadel več ran, vsled česar se je moral ta zateči na rešilno postajo, kjer so ga obvezali. — Policijski organ je prijel nekega Blažeka, ki se je izdal za lastnika velike tovarne klavirjev in orgel in na ta način izvalil raznim osebam večje vsote denarja. Pri njem so našli tiskovine z naslovom njegove namišljene tovarne, Blažek je bil zaradi goljufije izročen sodišču.

— Cigan je opeharil. Gostilničarka Ana Pogačnikova v Zavrtniku pri Ljilji je dala ciganu Ivanu Heldu, muzikantu, že začetkom oktobra v popravilo kitaro in citre. Cigan je vrnil zaupanje ciganske in je izginil. Instrumenta sta vredna 1250 D.m.

— V Očeslavskem vrhu je bilo ukradeno vinskičarji Ivani Kolmančičevi 5 kokoši, v vrednosti 250 Din.

— Požar. Na vodni žagi g. dr. Kumprejš iz St. Danijela pri Prevaljah je dne 20. t. m. nenadoma nastal v jutranjih urah ogenj, ki ga je podnetila zlobna roka, in jo isto noč uničil. Ogenj se je pravočasno lokaliziral in s tem se obvarovalo skladišče lesa.

— Novomeške novosti. Sneg, ki nas je doslej gledal le iz bližnjih gora, nam je slednjič pobelil tudi dolino. Pritisnil je hud mraz. — Na Štefanov dan je vprizoril »Sokol« v Narodnem domu Gogoljevo burko »Revizor«. Prireditelj so se veselili polne hiše, gledalci pa dovornim izralcem. Tako je bilo menda vse zadovoljno. — Silvestrov večer priredi Narodna čitalnica svojim članom in prijateljem z izbranim sporedom. Odločki iz »Revizorja«, pevskie in orkestralne točke — in glavno — ples. Pričetek ob 8. uri zvečer. Tudi v Rokodelskem domu priredi tamnjo izobraževalno društvo s tamburšaji Silvestrovo zabavo. — Protestno zborovanje proti nemški predznosti, ki hoče na škodo naših narodnih interesov doseči nove ugodnosti, sklicuje mestna Orjuna za 1. januar ob 10. uri popoldne pred občinsko hišo na kraljevi Petrovem trgu. Naj ne manjka tedaj nobenega zavednega Novomeščana na trgu! — Občni zbor kraj. org. NRS Novomesto bo v nedeljo 30. t. m. ob 2. uri popoldne v mali dvorani Narodnega doma. Program je bil objavljen št. 275. — Zupana bo volil novi občinski odbor v nedeljo. Danes ni še nič gotovega. Stranke se iščejo, vrše se pogajanja, imenujejo se kandidati. Omolovaževana in prej tako grdo v stran potisnjena NRS pa je sedaj s svojimi tremi odborniki »ono«, kar bi vsi radi, česar pa vsi ne morejo biti deležni in zato jo snubijo, snubijo...

— Celjske novosti. Silvestrov večer, katerega priredi jutri v ponedeljek Celjsko sokolsko društvo, bo zabavna prireditve. Igrala se bo šaljiva enodeljanka, dalje na vzporedno razne druge točke, kakor telovadni nastopi, alegorija itd. — 17 kg težkega solača je pri Rimskih toplicah v Savinji g. Mejavšek iz Celja. — Drsalcišče pri Diehu na Dolgem polju oskrbuje in opravlja letos vodstvo celjske dijaške kuhinje. Če bi zapadel trajni in višji sneg, bi tudi smučarji in sankarji prišli na svoj račun. Izhodišče za smučarje je celjska koča pod Tovstom. — Precej mrzlo vreme je vsled padlega snega zavladalo pri nas. — »Nebesna zemlja« se igra danes zvečer pri znanih cenah v mestnem gledališču.

Sokolski vestnik.

— Društvo za Zgradbo Sokol. doma v Sisk priredi 31. dec. ob 20. uri pri Valjavcu Silvestrovo z bogatimi sporedi. Pridite, da skupno dočakamo novo leto 1924. — Sokolsko društvo na Viču priredi dne 31. t. m. Silvestrov večer s pestrim sporedom. Vstopnina 7.— Din. Vsi prijatelji našega društva in nepriljene zabave vljudno vabilenil Zdravol!

Iz društvenega življenja.

— Silvestrov večer pevskega zbora »Glasbene Matice« obeta biti vsestransko zanimiv, nakar se enkrat opozarjamo. Na sporedu so raznovrstne komične pevске točke in solonastopi. Kupleti. Nastopi slovenski kvartet, moški in mešani zbor Glasbene Matice. Po polnoči ples. Prvovrstna salonska godba. Točila se bo izborna kapilica in serviralna mrzla jedila, kava, čaj. Prostovoljni prispev

"ADMINISTRATOR"

d. z o. z.

Ljubljana, Miklošičeva cesta 28.

Eskontira povzetne pošiljave. Vnovčuje denarne terjatve. Prevzema cesije. Posreduje kupčije z denarnimi zavodi. Prevzema blago v komisijsko prodajo proti bančni garanciji. Evidenca važnih dogodkov. Agentura.

Médicinal-Konjak

Médicinal-Konjak

Zahtevajte samo:

„Médicinal-Konjak“ z modrim križcem.
 „Jamaica-Rum“ z modrim križcem.
 „Konjak-Rum“ z modrim križcem.
 „Citrone-Rum“ z modrim križcem.
 „Médicinal-Pelinkovac“ z modrim križcem.
 „Najfinejše krem likerje“ z modrim križcem.
 „Slivovko in brinjevec“ z modrim križcem.

„ALKO“ Ljubljana.

Médicinal-Konjak

Médicinal-Konjak

Odon Koutny

specijalna troovina z orodjem, stroji in tehničnimi potrebščinami vlijudno naznanja, da

se je preselila**na Aleksandrovo cesto 7**

(vogal Beethovneve ulice)

ter prosi svoje ceni. odjemalce za nadaljnjo naklonjenost.

Šentjanški premog

vseh vrst, popolnoma čisto opran, nudi po lastnih cenah premogovnika v celih vagonih pošiljkah

prodajni urad

šetjanškega premogokopa

And. Jakil, Ljubljana

Krekov trg 10.

Najboljše manufakturno blago kupite pri

Oblačilnici za Slovenijo, I. L. L. L. v Ljubljani.

Centralno skladišče v palači „Vzajemne posojilnice“ na Miklošičevi c. nasproti knjigarne Bamberg. Podružnici za prodajo na drobno se nahajata v Stritarjevi ulici št. 5 in na Dunajski cesti št. 29. Telefon št. 550.

Kdor kupi slabo blago, plača dvakrat; kdor kupi dobro blago ima dvakratni dobiček!

Samo prvovrstni tekstilni izdelki. — Velika izbira!

L. Mikuš

Ljubljana,

Mestni trg 15

izdelovatelj

dežnikov

Zaloga

sprehajalnih

palc.

Popravila točno in solidno

Lisičje kože

stroji, barva in izdeluje krznarstvo

L. ROT, Ljubljana,
Gradišče št. 7.Zaloga
kožuhovine* Nakup kož
divjačine

Poljedelski
stroji
Mlini
Žage
Gatri
Lokomobile
na bencin
sesalni plin
in paro
Motorji
Opekarne

Lastna livarna
železa in kovin

Krožne peč
Stroji za
cementne
izdelke
Vsakovrstne
sušilnice
Transmisije
Mlinsko
kamenje
umetno in
naravno

K. & R. Ježek, Maribor.

Centrala: Blansko (Č. S. R.).

Zahtevajte prospekte in ponudbe!

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKADelniška glavica:
Din 25,000.000Rezerve:
nad Din 20,000.000LJUBLJANA, Dunajska cesta
v novi palačiBrzjavni naslov:
BANKA LJUBLJANATel. št. 261, 413, 502, 503
in 504

Čekovni račun: št. 10.509

Podružnice:

Brežice	Novi Sad
Celje	Ptuj
Gorica	Sarajevo
Kranj	Split
Maribor	Trst
Metković	

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje.**Jugoslavenska industrija kovina d. d.,**

Zagreb, Sudnička ul. 1

dobavlja takoj iz skladišča:

Svinec, angl. kositer, cink, baker, antimon, aluminij.
 Bele kovine, v vseh zlitinah (Lagermetall).
 Kovine za grafično industrijo, (Linotypmetall, Steriotypmetall).
 Medenino, bronze, fosforbaker, fosforbronze, bronze za zvonove.
 Kositer za lotanje v vsaki sestavini. „Tinol“ za lotanje.
 Svinčene cevi, svinčeni lim, cevi iz člna.

Stroje za strojne delavnice, kovače, ključavničarje, puškarje, mehanike, električarje, garage itd.
 Stroje za mizarske delavnice, tovarne pohištva, obdelavo lesa, kolarje, sodarje itd.
 Stroje za kleparske delavnice, inštalaterje, tovarne za pločevine itd.
 Stiskalnice vseh vrst.
 Samozvarilni aparati.
 Transmisije in njih deli.

Za novo leto

priporoča

tvrdka Ivan Bonač

trgovina s papirjem

vse pisarniške potrebščine, blagajniške knjige, glavne knjige, saldakonti, štrance, ameriške jurnale, kontokorente, pisarniški in strojepisni papir, pivni papir, pivne vage,

registratorje, vložne mape,

kuverte vseh velikosti, kopirne knjige, prepisne knjige, Indigo- in Karbon-papir, originalna peresa vseh vrst predvojnne kakovosti,

šapirografrole — hektografične liste.**Črnilo najboljših tu- in inozemskih tvrdk.**

Sprejmo se v tisk vse tiskovine in knjižice.

NAZNANILO PRESELITVE.**Trgovska banka d. v Ljubljani****se je preselila v nove lokale****na Dunajski cesti 4 (v lastno stavbo)****kjer že redno posluje.**

MIRKO KRAGELJ:

Novo leto izgnancev.

Na novem koledarju rdeča ena:
— simbol s krvjo rojenih naših dni;
o zemlja naša, s krvjo orošena,
kaj s tabo, biser dragi, se godi?!

Orjaški naši hrasti so izruli
in tuj plevel je vzklil sred naših polj;
bodočnost temna, ki jo duša sluti,
potaplja v motni mrak se bolj in bolj...

Pred leti, ko sem taval čez poljane
in up bodočnosti še ni bil strit,
srečaval tolpe sem krvi pijane,
ki jih je neizprosna gnala v smrt...

Nabrano v temne, težke gube čelo
in sredi njega sušenjstva pečat;
le iz oči je upanje žarelo
v svobodo, kakor solnca žarek zlat...

In ginili so z odra za kuliso
mrtvaških scenarij, za drugim drug;
a pred oči se več vrnil niso
našemu obrazu temnih tug...

Škratno-rdeči zastor sumno pa le
in tragični prizor je bil končan...
Ideje žar nas le je spremljal dalje,
oznanjujoč nam — preporeda dan...

Na novem koledarju rdeča ena,
simbol okrvavljenih naših dni!
Si bi ti naša zlata, zaželjena
svobode luč, ki skoz sonrak vzplamti?!

Pogled moj gre na Kras. V jadranske
dalje...
Med vinorodne bradje naših Brd...
Kjerkoli, da spočije se, obstal je,
je srečal tvojo črno senco — smrt!

Brez rok, na bergih srečam invalida,
ki dom svoj išče sredi rodnih polj...
A ko je našel le še kamen zida,
izlil je nanj vso tužno, trpko bol...

In srečal sem nadležnega capina,
ki tipajoč je hodil senčno pot,
in ti zapel je pesem, Domovina,
ki bila blazen, grozen je grohot...

Po poti srečam mladež dekleta,
— rojakinjo — bolj blede kot nekda.
V baržun in svilno hodi zdaj odeta,
telo mučena — tulcu na prodaj...

Na novem koledarju rdeča ena,
simbol okrvavljenih naših dni!
Ni naša vera vsa še izgubljena,
še v naših srcih iskra upa tili!

Ko bo de duh junakov, speh in grobu
zadržal novo pesem v solnični dan,
in bo zavil tam na Doberdob
jekleno svojo pest — JUGOSLOVAN,

na odru zopet zagrinjalo vstane
in nam prikaže sliko naših sanj:
domače gozde, reke in poljane
ter — morje v prekipeljavajoč poldan

in pesem ena, kakor vila bajna,
vzdrla bo prek morja in skoz gozd...
In duša polna, kakor truma tajna —
kipela bo do zvezd: ...Prostost!...
Prostost!...

Iz kulturnega sveta.

Umetniški klub
„Grohar“ v Mariboru.

Po osvojenju in ujedinjenju je postal Maribor poleg Ljubljane važno kulturno središče Slovenije, zato je bilo treba skrbeti, da se tudi na polju oblikujoče umetnosti uveljavljajo bolj nego se je poprej, ko je bil vsled bližine velikega Gradca brezpomembno provincijalno mesto. In res so že kmalu po osvojenju pričeli nekateri v Mariboru živeči slovenski umetniki misliti na prirejanje umetniških razstav, ki naj bi med novim prebivalstvom razširile smisel za umetnost ter ga tudi v tem pravcu vzgojile. Do uresničenja te ideje pa je prišlo komaj jeseni l. 1920. Takrat se je na spodbudo akademičnega slikarja, prof. Viktorija Colića, omoval poseben odbor, ki si je nadel nalogo pripraviti vse potrebno za prireditev prve umetniške razstave v Mariboru. V ta odbor so stopili general Rudolf Majster kot predsednik, ravatelj dr. Tomišek kot podpredsednik, strokovni meščanskoškoli učitelj Franjo Stiplovec kot tajnik, bančni uradnik Ludovik Kranjc kot blagajnik, ter ga. Anica Aščičeva, prof. Viktor Cotic, dr. Grasselli, dr. Leskover, Robert Polhar in ravatelj Ciril Toman kot odborniki.

Priprave so bile do decembra končane in tako se je v tem mesecu otvorila v kazinskih prostorih prva umetniška razstava v Mariboru. Razstava so se udeležili vsi na teritoriju bivše Spodnje Stajerske živeči oblikujoči umetniki in sicer: Egon Baumgartner iz Rimske Toplice, Karel Coronini iz Velenja, Igenija Cozzi iz Celja, Viktor Cotic iz Maribora, Rajmund Hamböck iz Maribora, Ijudmila Janovska iz Maribora, Ivan Karlovič Janovsky iz Maribora, Tomaž Janžekovič iz Maribora, Hedvika Klifmann iz Maribora, Erna Klein-Bros iz Maribora, Stefan Kobylanski iz Maribora, Ivan Kos iz Maribora, Franc Kranjc iz Sv. Lovrenca na Pohorju, Špelca Mladic iz Maribora, Ivan Panotnik iz Sočanja, Rita Pissini iz Maribora, Josip Peteln iz Maribora, Oskar Pistor iz Vuzenice, Violetta Rössman iz Radvanja, Mirko Sadar iz Spodnje Lendave, Anton Seebacher iz Celja, Vera Simončič-Blumenau iz Ptuj, Franjo Stiplovec iz Maribora, Augusta Santel iz Maribora, Nande Vidmar iz St. Ruperta, Josje Vokač iz Studencev pri Mariboru, Josip Tscharrre iz Maribora in Ivan Zabota iz St. Mikolaža na Moravskem. Razstava ni bila strogo umetniška prireditev, ampak samo nekaka revija vopadljajajoč umetnosti v mariborskem okrožju. Pokazala je, kaj je dobrega in sposobnega za nadaljni razvoj ter je in kako se lahko začne sistematizirano delo. Uspela je v vsakem oziru dobro; temelji so bili postavljeni in treba je bilo le graditi dalje.

Ta prva umetniška razstava v Mariboru je pokazala, da je za nadaljni umetniški razvoj in umetniško propagando neobhodno potrebno da se mariborski in spodnjestajski umetniki združijo v poseben klub s sedežem v Mariboru. Na inicijativno prof. Coticja je res kmalu po razstavi, l. 1921, prišlo do ustanovitve takega kluba, ki si je nadel ime našega velikega, žal prerano umrlega impresionista Ivana Grohara. Na ustanovnem sestanku se je ugotovilo službeno ime: „Umetniški klub Grohar v Mariboru.“ Mladi klub je pričel zbirati vse najboljše predstavnike naše vopadljajajoč umetnosti za sever in je že v septembru 1921 priredil drugo razstavo, kolektivno razstavo del dveh svojih mladih članov, Franja Stiplovca in Nandeta Vidmarja. Vršila se je istokotako kakor prva v kazinskih prostorih, uspeh pa ni bil poseben. Po tej razstavi je klub nekaj časa životarl in oživel komaj na novo jeseni leta 1922, ko je priredil istčasno z obrtno razstavo svojo tretjo umetniško razstavo, ki je tako umetniško kakor tudi gnotno uspešno ne pričakovano dobro. Razprodanih je bilo veliko številc slik, precej tudi za Umetniško galerijo v Ljubljani. Istokotako dobro je uspela naslednja IV. klubova razstava, ki se je vršila meseca novembra

istega leta kot kolektivna razstava del akad. slikarja prof. Antona Gvajca. Prodanih je bilo skoro polovico slik, nekaj tudi zopet za ljubljansko galerijo. Razstava se je vršila v slavnostni dvorani moškega učiteljskega.

Ze pred tema dvema razstavama je klub pričel misliti na gradnjo umetniškega paviljona v Mariboru, ki naj bi služil za razstave, ateljeje in umetniško šolo. Sklenil je, da priredi v ta namen v januarju l. 1923 v Götzovih prostorih veliko originalno predpustno veselico »Japonska noč«. Za prireditev so se vršile ruske priprave in sama »Japonska noč« je bila prireditev, ki je po svoji veličini, zasnovi in vsestranskem uspehu prekosiла vse dotedanje v Mariboru in menda tudi sploh v Sloveniji. Decembra lanskega leta je priredil klub v kazinski dvorani še V. razstavo in sicer tokrat gostu, tirolskemu nemškemu slikarju Johannesu Heppergerju, ki je umetniško sijajno izpadla, gnotno pa slabše. Istokotako je, ne pod svojo firmo, ampak samo s podporo, omogočil tudi razstavo ruskega slikarju grafu A. de Balmainu v Narodnem domu. Letos aprila je priredil klub že VI. razstavo. Razstavile so v veliki kazinski dvorani tri zagrebške umetnice, Nasta Rojc, Tereza Pavlič in Anka Martinčič. Obisk je bil srednji in umetniški uspeh tudi mnogo večji kakor pa gnotno. O Binkočih je sledila kot VII. razstava ljubljanskega kluba »Vesna« v kazinski dvorani, ki je uspela nekako tako kakor VI. v avgustu pa se je vršila skupno z Industrijsko-obrtno izložbo doslej zadnja, VIII. razstava, katere so se udeležili večinoma vsi klubovi člani. Aranzma te zadnje razstave ni bil ravno najboljši, zato tudi uspeh ni dosegel prejšnjih. Upamo pa, da je bil to le trenuten pojav in da nas bo prihodnja razstava zopet popolnoma zadovoljila in dosegla uspehe prejšnjih. Te dni je klub podprl razstavo mladež slikarja Ante Trstenjaka, ki je od 16. t. m. do 1. januarja odprta v veliki kazinski dvorani in o kateri bomo še poročali; čudimo se pa, zakaj je klub ni priredil pod svojim imenom, ker bi gosp. Trstenjak to gotovo zaslužil? Končno je treba še omeniti, da se je klub s prav dobrim uspehom udeležil tudi V. jugoslovenske umetniške razstave v Beogradu, ki se je vršila lanske leto o priliki poroke Nj. Vel. kralja Aleksandra.

Na eni zadnjih sej je občinski svet mariborski dovolil klubu brezplačno stavbišče za zgradbo umetniškega paviljona in sicer na Zrinjskega trgu. Da bi zamogel čimprej pričeti z gradnjo, priredi klub po novem letu, dne 27. januarja v Götzovih prostorih slično prireditev kakor letos, ki bo nosila ime »Bohemijski večer«. Za prireditev se vrše velike priprave in bo gotovo istokotako sijajno uspeha kakor prva. Mladi klub zre torej lahko s ponosom na svoje dosedanje delo in zasluži v polni meri vsestranske podpore. Zoraj je umetniško ledino na našem severu ter koraka čvrsto in krepko naprej, doprinašajoč tako svoj del do polne zgraditve naše kulture.

Styriacus.

— Lorenzo Perosi. To je duhovnik in odlični glasbenik, pevski mojster v Vatikanu. Pij X. in Benedikt XV. sta mu pustila precej svobode in njegovi verski drogi ni bilo znani samo majhnemu krogu prijateljev. Ko pa je bil kardinal Ratti izvoljen za papeža, je skušal mistično nadahnen Perosi opozoriti novega sv. očeta na nekatere cerkvene prenosove, ki jih je smatral za potrebne. Pij XI. pa ni maral slediti temu svedeniku, marveč si je prizadeval, kako bi pripeljal blodno ovčico nazaj v pravovrneni hlev. Perosi se ni ukičnil, temveč je grozil, da hrupno ostavi mater katoliško Cerkev, češ, da je po proučevanju svetih knjig prišel do sledečega prepričanja: »Katoličanstvo se mora združiti z anglikansko cerkvijo.« Tedaj je rimsko sodišče izreklo prepoved. Perosi je za tekel k poslednjemu izhodu: Mussoliniju je predložil strastno obrambo protestantizma. »Il Duce« pa mu je suhoparno odgovoril: »Fašizem podpira rimsko Cerkev.« Posihodob se je Perosi jev um naglo mračil: tik

blaznosti je bil. Rimska sodba ga je strahovito potrla, saj je bil preverjen, da privede Cerkev na željeno stezo. Posehrat je začel tudi umetnik hirati v njem. O svojih skladbah ni več slišati. Boris Godunov ga edino še veseli, češ: »To je dostojan in obenem jako vzvišeno; to ni perosijanščina.« Perosi mlzi svojo godbo, kakor je Rimbaud z 21. letom črtil svoje pesni. »Glasba je preopasna zame,« zatrjuje, misleč, da niso zato poslušali v njem teologa, ker je godbenik. Za vselej je ostavljal večno mesto in se napotil v meglen London, kjer upa najti posla v Westminsteru. V Rimu, kjer je bil jako priljubljen, ne bo v Apostolski cerkvi več dirigiral Pasijona, Mojzesa, Pokolja nedolžnih otročev ali svojega proslulega Rojstva Gospodnjega.

André Coeuroy:
Godba in slovstvo.

Dandanašnji se glasbena in leposlovna inspiracija često spopolnjujeta. To novo estetiko je izluščil navedeni autor iz mnogoštevilnih književnosti in iz primerjajoč muzikologije. V svojem delu »Musique et littérature« se naslanja zlasti na tipične zgleds kot Flaubert, Marcel Proust, Gobyneau, E. Poe, Shelley, Spitteler, Dostojevski itd. Evropska slovstvena znanost se je močno obogatila z glasbo. S tem je dana osnova novi vedi: primerjajoči godbi in literaturi, ki naj z novih vidikov osvetli krasoslovje in filozofijo pisateljev. Kratak izvleček iz omenjene razprave.

»Na Nemškem sta bila pismenost in godba vsekakor dvojčka. Po spevih starih Germanov, ki jih hvali Tacitus, pridejo Minnesängerji in pevske turnirji v Wartburgu. — Potem Lutrov zgled. In po 17. stoletju je mnogo dvojnih duhov, ki omahujejo med muzikalnim in literarnim darom, Mattheson, Zacharia, Heinse, Reichardt, Schubert; v 18. stoletju Rochlitz, vsi romantiki s Hoffmannom, vsi filozofi s Heglom in Nietzschejem. Večina skladateljev kaže odlični pisateljski talent: Schumann in njegovi poskusi v romanu, Weber in njegove satire v stilih, Brahms in njegov mladostni dnevniki, Cornelius in njegove pesnitve, Wagner in njegova besedila, Liszt in njegovi spisi. Po Hoffmannu se je razvil tip pesnika, ki je tudi skladatelj: Grillparzer, Otto Ludwig, Nietzsche, Gustav Falke. Ni ga skoro nemškega književnika, ki se ne bi bil poskušal v glasbeni kritiki, od Relloba do Hermannsa Bahsa preko Saphira in Heinaja; in v zadnjih treh četrtinah stoletja se je šuma romanov povečala z novim goščanjem: glasbeni romani in povesti.

Muzikalni smisel angleških piscev ni nič manj razvit. Nihče ni bolje govoril o godbi nego renesančni Angleži: prišlo je do izborne knjige vseh iveri o zvočni umetnosti, s katerimi je Šekspir posejal svoje igre in sonete. V pomankanju narodne glasbe v 18. veku vzdržuje Haendlov, v 19. stoletju pa Mendelssohnov vpliv stik, katerega pozneje ojači wagnerstvo in wagnerški romani Georgea Moorea. Kakor na Nemškem nastaja zarod muzikalnih pisateljev: Samuel Butler, Synge... Naprotno se godbeniki kot miss Ethel Smyth javljajo kot daroviti pisatelji. Glasbena folklorja, zlasti na Škotskem,

navdihuje izza Walterja Scota prenekaterega slovstvenika, in mnogi romanopisci kot Arnold Bennett ali dramaturgi n. pr. Bernard Shaw zavzemajo častno mesto v glasbeni kritiki.

Slovani so prepojeni s svojo narodno pesmijo. Ruska književnost ni popolnoma umljiva, razen ako se ne zanemari ta prinos, ki se je pojavil takoj v početnem slovstvu v brezimnih spevih o Igorju. Razvoj vokalne muzike, nato glumske godbe, pesniki-skladatelji v dobi Katarine II., čudoviti Puškinov »Mozart in Salieri« so mejniki v razvitku, ki odmeva v psihologiji Dostojevskega, Hercena, Tolstega, Korolenka, Gorkega v pismenstvu. Musorgskega, Serova in Skrjanina v glasbi. (Naš Kogoj se je baje tudi spustil v slovstvo.)

Glede južnih Latincev je vpliv godbe na literaturo, dasi bolj enolično čustven, vendar nič manj izrazit. Izza 16. stoletja mrgoli v Italiji pesnikov-skladateljev, ki smejo vzeti za gelso besedo Orazia Vecchia: »Tanto è poesia la musica quanto l'istessa poesia.« — Vincenzo Galilei, oče učenjaka, je razvil teorijo pesnika-komponista, in posehodb je vse polno muzikalnih pozivov po vsem knjištvu, preko »Makaronске zgodbe« Merlina Cocciaia, Dantejev smisel za ljubavno melodijo in trubadurji vesele vede, Alfieri, Metastasio, do D'Annunzia, čigar duh se rad topi v godbenem zamiku. — In glede Špancev: dolga je vrsta, idoča od Janeza dela Cruz in njegovih lirčnih izlivov pa do Blasca Ibaneza, ki vedno razlaga plese in narodne popevke, da ne pozabim na »zarzuele« in ozko zvezo muzike s poezijo pri kakem Dunigu.

N. K.

Mali planeti.

Med Marsom in Jupitrom kroži množica majhnih premičnic, asteroidov. Slednji planeti imajo svojo drago ali pot, a različne drage so si tako blizu druga drugi, da so učenjaki že davno prišli na misel, da utegnejo biti ti asteroidi drobci večjega planeta, ki se mu je nesreča primerila. Japonski zvezdoslovec K. Hirajama trdi celo, da je dotično premičnico zaporedoma zadelo več nezdod. Kajti proučevanje teh pazvezdic je pokazalo, da jih je več družin, najmanj pet, ki jih imenuje po najstarejšem znanim členu: Themis, Eos, Koronis, Maria in Flora, vsebujejo 25, 23, 15, 13 in 57 udov. Vsaka skupina mora imeti skupen izvor.

— Najboljši ženin. V pomenku je izjavila cinična materialistična oseba, da je najboljši ženin oni, ki premore zlata, srebra, bakra... Kar se oglasi star si volas vinski bratec: »Ali ti hoteli, gospodična, vzeti mene za moža? Kakor vidite, imam bakra in srebra — pokazal je na nos in na lase — in pa zlata žila se mi dela.«

Rešimo
Sokolski Tabor!

Duša mi je v peklu... In nekda me je ljubila... Zenske pozablja na prošlost, na nekanjanost...

— Te je ljubila nekda?
— Da, nekda. A ženska oslepi kakor hitro ima tuje obličje pred seboj. Če bi me bila ljubila, pravilno ljubila, bi mi bila še danes vdana... Glej, kako se sklanja k njemu... Glej, glej... meni je slabo.
— Ne bodi žalosten, še zblaznel boš v tugi tej.
— Pekel se mi je vsilil v dušo... Žg: me...
— Ne bodi tak.
— Moram. Saj hlapčujem duši svoji... To ni moja duša, ki je v meni, to je njena duša... In ta me trpi in muči.

— Fant, zadnji dan v letu je in si tako čemeran.
— Naj bo, saj ne dočakam konca tega mukepolnega, demonskega leta. Silvestrovo mi je usodopolno... Valček se je izgubil, godba je nehala.

Parčki so se sprehajali in se zaljubljeno pogovarjali. Gledali so se neprestano v oči, vse krvave, vse odete z razgredo melanholičnostjo prenehanega valčka. Ona je tudi bila vmes.

Gledala je kavalirja zaljubljenega. Smejljala se mu je blaženo, kazala svoje lepe, svetilkajoče se zobe.

A pravi nesrečni ljubimec se je zgrudil na obstenski stol... Ves izmučena, ves zbežan gledal je motno izpod čila nakremženega. Duša se mu je lomila. Zdrnilo mu je mišljenje, ono mišljenje, ki v tili noči souživa rajsko milino ali satanski inferno z življenjem.

Ozrl se je vanjo... Ni ga pogledala, ni se zmenila zanj: odtgnila je svoje oči...

Vrzel je pogled ponovno na tla. Osamljen se je tresel na stolu, ves omamljen od bolesti, ves krvav od skelečnih ram. Sillia mu je kri v glavo,

MOLISLAV RUDEŽ:

Na Silvestrovo.

— Kje si bila, kod hodila? Resnico govori, ne šalim se.
— Kje, kje...
— Ne šalim se, pravim. Ze hočeš upotrebiti svojo gobavo zvitost in laž. Izusti, hitro! Sem razburjen...
— V gledališču sem bila. Saj veš, da sem včeraj nastopila. Obleko sem...
— Ne laži! Nisi bila, s pričami ti dokažam, da nisi bila. Lažeš, podlo bitje...

— Pa bila sem...
— Molči! S kom si se sestala; ali si ga poljubovala... Za hrbtom me varaš, sram te bodi. Ali si res tako bedna ljubezni, ali ti je ne nudim dovolj, ti lahkoživa lažnjivka...

— Kaj?
— Kaj, kaj... Kdo je bil oni človek, s katerim si se ravno sedaj pajdašila... Ali je lep, krasen, zapeljiv, ti kača...
— Pa, kaj misliš s tem? Sem popolnoma nedolžna.
— Imenuj mi ga, imenuj...
— Koga?
— Hočeš, da ti povem vse?
— Kaj vse?
— Poznaš Vidoviča, ga poznaš?
— Da... da poznam ga, tako površno...

— Vidoviča kadeta?
— Da, da, prav njega...
— No dobro, zdaj veš vse. Kaj si tlela z njim. Sestajaš se pred mojimi očmi... Kakor svetinja si mi bila, kakor nedotakljivo idealno bitje, a sedaj mi mažejo veličino tvojo v duši moji sestanki... Začrnela si, z gnojnico pokropljena. Svetlo je bilo ogledalo tvoje v mislih mojih. Ponašanje tvoje bilo mi je vzgled, vzpodbuda, brez premisleka na dejanja, a sedaj, sedaj si padla, nizko padla v značaju in v ljubezni moji. Ne morem te gledati, ker te ne

vidim. Otemnel mi je vid, zastrlo se je spoštovanje in zdaj si vsaki ženski enaka: koketna, izžeta, izrabljena in izmozgana. Še strašnejša je slika tvoja v srcu mojem: ogabna si z gobavo dušo, z blatno obleko nočnega greha, slična si lahkoživim dvigokrilkam, bolanim vlačugam...

— Jaz, vlačugam?
— Dozdeva se mi, da si danes v istem, kakor njih ovekovčena dejanja...
— Moj Bog, jaz vlačuga...
— Gotovo, po dejanju te sodim... In hočeš, da te ljubim?... Nikdar, nikdar več, prestrastna si sladkega greha... Nečem občeavati z dekletom takim... Moram te zapustiti... Zvest hočem ostati prepričanju svojnemu: ženska, ki greši ob času ljubimkama s svojim nepravim ljubimcem, ni vredna ni pljunca... Fej te bodi, taka si mi ti... Zbogom.

Njiju smer se je razpotila. Razjarjena duša njegova od užaljene ljubavi silila je srce, da je postalo neupojljivo, neumljeno. Pozabilo je na sladkosti pomladnega sna, ko sta si šepetala v gaju ob lahnem šumljanju drevja nepozabljiva tolaženja ob obupanju, neizbrisljiva vsičenja ob poljubovanju. A sedaj so vsi žarki sladkih dni zatoniili, kajti že v zaspani zarji uničil jih je krih ljubezenske nezvestobe. Krhala se mu je nje slika neomadeževana in oboževana in vse le radi umazane ženske pohotne polnosti.

Odhajal je on upadel, odhajala je ona ponižana. Zjokala bi se od tuge, od nenadne izpremembe, kajti kriva na tem preobratu ni bila ni trohice. Bolelo jo je v srcu, bolelo v duši in glavi. Bleda od presenečenja, upadla od nenavadnega preokreta ljubimčevega.

— Boli me, ker sem mi lažnjivka in izžeta vlačuga... Oh, gabra je ta sodba, strašna za nedolžne, a hočem trpeti, da se razjasni vse... Pa kadet

Vidovič naj bi se sestel z mano? O Bog, ta človek bi rad slačil žensko in jo kazal nago... A vzlic srda do njih me je ljubil, vdano ljubil... A z natvezeno mu neresnico zablestelo se mu je v duši in jaz sem ista kakor prednice sedanjega razpaslega grehovanja... O ne, trpljenje me bo napravilo trdno v prenašanju udarca, kljubujočo vsemu nepoštenju... Žalostna sem, ker sem obsojena, kruto obsojena v njegovem kamenem srcu... Padla sem nizko, da vem, a zavest storjene mi krivice drži me pokoncu...

In jokaje je stopala proti domu. Dan je minil v solzah, noč v srčnih krčih. Z njim ni govorila, z drugim tudi ne.

Ob srečanju umikal se ji je; nikdar je ni pogledal, nikdar nagovoril...

Zatajeval se je, z nobeno ni občeav. Vedno je mislil nanjo, vedno trpel radi nje. Mučilo so ga sanje, mučilo ga je samevanje s spomini prošlosti, spominjal se je je neprestano. Satanu mu je bilo pred počitkom v primoranem premišljevanju, med spanjem v sanjah, tihočih se njenih sladkih trenutkov v sveži zori bodrilnega dela s predstavo obličja njenega v srcu. Ni minul dan, ni minula noč, ne da bi mu vstajalo nje oboževano obličje v razcefrani duši. Trpel je pod težo lastne krivde, kajti izvedel je resnico in izprevidel breme, ki je naložil njej na šibka nje pleča. Pripravljen popraviti trpljenje in olajšati obtožbo, iskal je prilike prositi lo opuščanja. Trpel je in trpljenje ga je spravljalo v obup, a obup od strah, ki ga je z verigami oklepal, da ni imel poguma ponižati se pred njo in jo prositi...

Dan je sledil dnevu. Trenutki boja bili so daljši nego celodnevna skladnost duše. Rane so ga žgale, čim starejše so bile. S tekom časa vsulo se mu je peklo v dušo, da je skočil na noge in bežal...

Zatekel se je na ples. Tam bi morala dospeti i ona. Bil je Silvestrovo. Hotel je končati svoje beganje s ponižanjem in klečeplazenjem.

Godba je svirala. Zunaj je trdno padal sneg, bel kakor nedolžnost. Tema je že spavala na izmučeni zemlji, le debeli kosmači so motili mističen mir narave, a še ti so se komaj slišno pomikali mimo ušes človeških. Drevje se je odelo v debelo sukno in zamaknjeno čakalo usodo. Ječalo je, kajti padalo je nanje neprenehoma in neprestano. In mimoidoči niso ni čutili stoka pohabljenih debel. Mirno, brezbrizno so stopali veselo mimo trpečih...

Sledili so pesni komadi: dvorana oživljena v svoji okinčani veličastnosti. Parčki so se sukali v lahnem objemu. Mladeniška srca so utripala v objuni strasti; tiščala so se ob nežne izraske mehkih grudí. Dihala so na srca, govorila so srčecem svojim. In plesalke udajale so se sanjam, udajale prijetnemu pritisku. Čutile so žgoči objem rok, lahna omotica jih je napadala v zapeljivih zvokih valčkovega valovanja. Zibala se je množica, barvene obleke harmonizovale so se v pestrobavni šopek bujnih cvetk. In sredi mičnih deklet valovala je nje že mičnejša postava. Plesala je s črnookim in črnolasim mladimcem. Pogledi so mu uhajali v nedrje nedolžne, strastno je lovil nje oči, šepetal ji je vedno v ušesa in zdelo se je, da jo poljublja skrivno.

— Ti, prijatelj, bolan sem... Prišel sem, da se zdravim, a duša mi peša... Kdo je njen kavalir, povej mi. Ali ni Vidovič preoblečen, oni, ki mi je strl srečo? Ali ni on?... In ona se udaja, glej jo, udaja se...

— Ni ne Vidovič, to je mladi, novi železniški uradnik. Zove se, zdi se mi, Lintver.

— Nemec?
— O ne, Slovenec, vrl Slovenec.
— Oh moi Bog, kako ma boli...

Zanimivosti.

Pariški ženitovanjski sejem.

Pariz prodaja vse na svojih trgih, pisano sočivje in rdeče meso in srebne ribe v velikih halles in na majhnih trgih posameznih delov mesta; cunje in stare obleke v Temple-u, bogato pohištvo in zvitke iznajdbe na različnih semnjih pri Dôme des Invalides ali pa v velikih razstavnih palačah, šunko na »Foire aux jambons«; slike in umetnine sploh na »Foire aux croûtes«. In Parižan kupi najraje in najceneje vse, kar rabi, na svojih trgih in semnjih. Ali se je torej čuditi, da je prišlo nežnočutno društvo, namreč »Amicale de la Jeunesse Parisienne« na misel, organizirati »Foire aux fiancés«, semenj, na katerem se more zbrati lepo nevesto ali pa sramežljivega ženina? Vršil se je ta semenj te dni prvič in uspeh je bil velikanski. Mladina je drvela v plesno dvorano, v kateri je bil urejen ženitovanjski semenj. Mladi gospodiči sami ali pa v družini, mlade dame pa v spodobnem spremstvu bodočih tašč. A tudi starejši samci in zarjavele device so si upali sicer v majhnem številu na trg, saj je bilo nad vhom veliko napisano: »Le hitro, drage dame! Na ženitovanjski semenj! Tu najdete debele in suhe, velike in majhne, svetlo-lase in temne. In če ne izberete nič, potem je to le vaša napaka!« Pri vstopu je dobil vsak kandidat majhno številko in je bil natančno popisani glede življenjskih in gmočnih razmer in značaja. Vse te personalije so bile zabeležene v lepem registru po številkah. Seveda se je moralo plesati, ples je mesto romantičnih promenad v mesečini ali tistih večerov v daljavi. Matere pa sedijo v krogu in opazujejo to bujno življenje. Majhna št. 15 je že dolgo opazovala in hrepnela po zalem dočku št. 8. Plesal je tako divno! Izgleda tako skromno. In oči ima... ah! V pavzi med foxtroff-om in staromodnim valčkom, ki v Parizu nikdar ne manjka, skakljala erno k registru in išče: št. 1, 2, 3 — končno št. 8! Čita: »Edward R. 24 let star; bančni uradnik. Včasih se zdi nekoliko razposajen, ali v gotovih urah je poln hrepnenja in skromnosti. Njegova največja želja je tih in miran dom, v katerem bi mogel srečno živeti ob strani svoje soproge. Je izborni delavec in ima pred seboj lepo kariero.« To zveni kakor sanje, ki jih je sanjala majhna št. 15. In tekem večera se vidi vedno iti eno ali drugo št. k registru. Včasih trčijo celo skupaj. In ko je hitala št. 15 k materi, je videla, kako je listala št. 8 po registru. Ostala je. Pazila je. Zares! Iskal je št. 15! In pri prihodnjem zibajočem valčku sta se spoznala. Nista šla praznih rok iz semnja. In tudi nista bila edina. Leto bo pokazalo, kako je ceniti uspeh tega prvega »Foire aux fiancés« in ali se more organizirati v prihodnji pomladi že drugega. »Le vedno notri, drage dame! Na ženitovanjski semenj!«

Pristopajte k „Sokolski Matici“!

duša je silila iz tela. On, ves upadel in bolan sredi veselja, tako našemljenega in spačnega, je omagal na zadnjem vzdihljaju nivoletne noči. Vpri je oči v sprehajajoči se krog. Nje ni bilo...

Neznanska moč ga je dvignila in silila v tek. Zdrknil je po temnih stopnicah na dvorišče. Tema je stegavala svoje kremplje med padajoče snežinke. Debela bela plast je trdno ležala na toplih grudih matke zemlje. Tišina sveta, smrtina, kakor bi ne hotela narava motiti trudnega bolnika, ki izdihne še to noč, nakar ga nadomesti novo življenje. Silvestrovo je poslednji dan muk, poslednji žarek skrbi, prestan v spominih in radosti.

Hitel je, po erimjah gnan, a nenačoma obstal. V kotu se je nekaj zganilo. Droben glas se mrtvaško je razlegal po dvorišču belem. Tako tiho je šinilo mimo njegovih ušes.

Da, Zavil je tje. Dolg poljub je združel dvoje teles. Motena po nepoklicancu, sta se razustila. Pogledal ju je v oči.

Bil je on, bila je ona... A nesrečnik je zarjul, zastokal in drvel tjavendan kar po snežni celini. Zadel je v ograjo dvorišča. Skočil je na zid.

Z veje drevesa je pa visela debela vrta... Tako zapeljivo in vabeče se je zugal...

Kmalu je bila zanka, sama je zdrknila glava vanjo.

Skok in truplo je obviselo. Glava je klonila. Tedaj se je oglasilo dvanajst težkih, debelih, mrtvaških udarcev z zvonika. V dvorani je zavreščalo. Hrup je narasčal.

— Novo leto, novo življenje. A pod okostnjakom drevesa majal se je kadaver.

Kamerunske šege.

Prebivalstvo v Kamerunu ne dosega treh milijonov ljudi. Ljudstvo se počasi množi. Domačini kupujejo ali dedujejo žene oziroma jih dobivajo v dar. Žena je vsledar last moškega, bodisi da je ta oče, stari brat ali soprog. Po smrti družinskega poglavarja pripade zakonitemu ali pa imenovanemu nasledniku ne le vsa premoženja, temveč i vse žensko. Tako postane sin lastnik očetovih žen, celo svoje matere in svojih mlajših, še ne osamosvojenih sestr.

V Kamerunu tvori mnogoženstvo pravo družbeno opasnost. Bolj nego v katerikoli črnski deželi se smatra ženska za blago, s katerim sme moški vselej trgovati. V tem položaju se morejo ženiti zgolj oni, ki zmorejo dofo, kakor jo zahteva ženina tat in tašča.

Sicer je pa žena svojemu imetniku vir dohodkov. Ona opravlja najtežje gospodinske posle, oskrbuje nasade, trebi laze in jase, seje, neguje setev in žetev. Potemtakem je umevno, da si deželjani skušajo nabaviti čim več žen. Brž ko je oženil kakega sina, se za prejeti denar domorodec urno zveže v nov zakon. Po nekaterih takih korakih poseduje pravcati harem, po čigar obilnosti se sodi njegova moč in bogastvo.

Ker je ženstva $\frac{1}{2}$, več nego moških, se najde vselej kolikortoliko samecev. Nepristojni stari mladeniči ostanejo tisti, ki niso mogli plačati prinosa ali jutrnine. Kdor je dovolj imovit, da se poroči, stori to stoprav v 40. letu. V tej zemlji se dosega bogastvo šele v starosti, zategadelj so mnogoženci zgolj priletni možje, ki imajo seveda malo dece, kati čvrsto in čilo stanovništvo živi samotno. Za primer naj služi Sultan v Bomuju: šteje 1200 žen in samo 147 otrok. ali načelnik pokrajine Mangelos, ki redi 400 »boljših polovic«, a nič več kot enega potomca.

Za pomnožitev zaroda in poboljšanje plemena pač ni treba neugodnejših prilik.

Vendar pa je ta svet bogat različnih dobrin. dasi so ga Nemci med vojno po načrtu pustošili. Vendar so odlični francoski kolonijalci kot Fournau, Garde ali Marchand dosegli že lep napredek.

(Honoré Paulin. Camerum — Togo, Paris, 1923.)

— Dolgo ime. Špansko plemstvo se pred vsemi postavi z obilnimi primki. Neki kabaljero je v burni, deževni noči potkal pri kmetu, proseč zavetja. Ta pa se oglašil: »Kdo pa je,« Vitez jame naštevati svoj naslov; še ni bil izrekel desetega svojega naziva, kar je seljak zaloputnil duri ter jih zaklenil, govoreč: »Vas je že davno preveč; iščite si drugod primerne pristrešje.« In nesrečni tepec si je utegnil navreči še 14. titulus: De Pez y de Quinola, t. i. Smolius Smolenski... Z velikim spoštovanjem pa izrekajo Francozi rojaka, ki je imel dva svetnika in dva sveta kralja za krstna zavetnika, t. i. Roger Thomas d'Aquin Francois de Paule Melchior Balthazar grof de Montfort Laurito. Kajti njegova vdova je ostavila naučnemu ministru 500.000 frankov; iz obresti te glavnice se bodo dajale mladim Francozom ustanove, da bodo v inozemstvu proučevali tuje vede in prosvete.

Premog Drva Oglje

Excelsior - cement

1^a strešna lepenka

najboljši // najcenejši

pri

„Impex“

Ljubljana, Krekov trg št. 10

Telefon 70, 349.

Pitomi zajci.

Nad 30 let tvori domači zajec šibo božjo v Avstraliji. Izseljenci so ga prinesli s seboj, češ, da jih bo spominjal prvotne domovine in jim donasal lepih dobičkov. Ali dolgošec se je prevzel in se tolikanj razpasel, da se je razbegnil po vsej avstralski celini. Čez nekaj let je postal prava pravcata uima. Požrešni glodalec je pustošil kolonom ograde in nasade. L. 1893. je bilo 60 milijonov ovac v južnem New-Wallesu, danes jih ni nad 32 mil. zbog povsodnjega, ješčega kunca. Kmetje so poskusili že raznovrstna sredstva, da bi se iznebili kradljivca kraljika: strup, puško, past, mikrobe, pa zaman. Čimbolj se plodi zajec, tem bolj pada vrednost zemlji, ki je zavoljo njega izgubila polovico prejšnje cene.

Vlada je pričela dohavljalj kovinske mreže, s katerimi odvrneš konca od svojega polja na sosedovo. Zivotoslovec W. Rodier svetuje, naj se zatro samice. Zakaj v takem slučaju si baje odvoveli samci hlade svojo jezico na mladičih in se razen tega tako žurijo pri ostalih zajkah, da te poginejo. Mnogomoštvo, prav za prav mnogožajstvo, pa je usodno za samice in potemtakem bo razplod in zarezja izpodrezana. Vse to se lepo sliši. Vendar kako naj lovec na 10 do 15 korakov loči starca od zajk? — Morda bi se poskusilo takole: močno gojiti tega glodavca ter izpustiti samca v velikih množinah: praktično bi morali dospeti do istega konca, do zatorja in pomora samice.

Poraba plinov in plavžev.

Zadnje čase se znanstveniki bavijo z mislijo, kako bi izkoristili pline, uha-jajoče iz plavžev. R. Richard (Revue scientifique) ugotavlja, da gre 60 % kalorij ki jih donasa koks ali oglina, v obliki plinov po zlu. Tako je upravičena naslednja Girardova definicija: »Plavž je plinarna, ki mimogrede proizvaja tudi lito železo.«

Med plini, ki beže iz plavža v nič, nahajamo dušik in ogljenčevo kislino, negorljivi prvini. Ali ogljikov oksid, metan in vodik (blizu 30 % celote) se odlikujejo po znatni zgornjivosti. Poprečni plin iz plavža ima okoli 950 kalorij na kubični meter. Torej je njegova kalorična vrednost manjša nego pri plinu iz koksove peči, vendar ima svojo ceno. Zato so strokovnjaki zamislili razne metode, kako bi te pline ločili, očistili ter izrabili.

— Kdor kolne, sam pogolne (pogoltno.) Tako obsojajo ponekod kletvino, ki se pri nas dokaj šopiri. Znana je zgodba iz mrtvaške sobe: »Oh, oh, mati so umrli, pa ni nobenega hudiča nikjer!« tarna in toži hlapec, prišedši na polja v osamelu hišo... Ob zadnjem narodnem prazniku sem čul sledeči pomenek iz duhovnikovih ust: »Rekel sem jim, da morajo priti vsi k službi božji, ampak iz okolice ni bilo nobenega hudiča.« V Italiji pa, kakor vedno, ta razvada bujno cvete, dasi že pol-drugo leto obstoji društvo zoper preklinjanje s 400 odbori po raznih pokrajinah. Med člani te lige dobiš tudi 7 ministrov iz Mussolinijevega kabineta. Ob obletnici so se obrnili tudi na kralja, naj z vzvišeno besedo — na mou dušil — pokara bogokletnike, robate robavse in robanteže.

Podpirajmo bedno dijaštvo!

Vedno zadnje novosti

SAMO

Šelenburgova ulica 3

GRICAR & MEJAC.

Kar Vi hočete,

to je Elzafluid. To pravo domače sredstvo, katero prežene Vaše bolečine! Poizkusna pošiljka Din 28-.

Lekarnar Eug. Feller, Stubica Donja, E zatrg 357. Hrvatska.

Trboveljski premog in drva

ima stalno v zalogi vsako množino

Družba „ILIRIJA“ Ljubljana, Kralja Petra trg 8. Tel. št. 220.

Iz srednješolskih zvezkov.

Naše stanovanje sestoji iz 5 sob, ene kuhinje, hleva in svinjaka.

Kaj je šport? Neki učenjak je dejal: vsakovrstne igre in vaje pod milim nebom... Sedaj pa vemo! Če se boksarja in sabljača naskakujeta v dvorani, to ni šport, ker nista na prostem? Jahanje — to je šport. »Jahati na principih« pa ne. Ribariti — to je šport. »V kalnem ribariti« pa ni. Skakati čez vrvice — to je šport. »Skakati čez ojnice« pa ni. Plavati — to je šport. Ako pa Danilo na odru »plava«, ne uganja športa, temveč izvršuje svoj poklic. In tako bi mogli kopičiti še dosti drugih zgledov, pa ne bi prišli do točne definicije: vsakdo ga goji, nihče ga ne opredeli. Toliko pa je dognano, da na množice učinkuje kakor neznano čudo.

— V tramvaju. Nekaj srbskih vajakov je sedlo na južni postaji na cestno železnico, zraven rejenega postarnega gospoda, ki se mu nekateri gostje klanjajo, kliče ga za »ravnateljja«. Na mitnici vstopi še troje meščanov in vsi se ozro v omenjenega gospoda: »Klanjam se, gospod ravnatelj!«. Vojaki pa v bučen smeh, ker se niso mogli več premagovati. Pozneje sem izvedel, da pomeni »ravnatelj« pri njih delikatnega posla v žrebčarni.

Zima. Ima tudi slabe strani: prehlad, hripa, ali kakor ji pravimo po nepotrebnem »gripa«. Bezgavke vam otekó v vratu, da ne morete požirati jedi; prihaja nahod in z njim cela povorka glavobolov, nos je ves obdrgnjen od večne uporabe robca. Da, smelo trdim: nahod je podoba življenja.

Moralna dolžnost. Moralna dolžnost je tista, ki bi jo človek moral izvršiti, tudi če ga ne bi zakon pri-moral.

Kitajec ostane Kitajec, ako tudi mu je kita odrezana.

Med burko je izbruhnil bučen smeh: buče so se neumno krotale.

Dnevnik so poročali, da je na Španskem mrtva žena dala življenje mrtvemu detetu.

— Jahavka. Angleške novine so razglasile, da je miss Belly Tanner, ki je nastopila v Newmarketu, prva jahavka, prvi ženski jockey na svetu. Ali občudovalci modernih amazink so se užsteli. Kajti v Decizu (pokrajina Nièvre v osrednji Franciji) je dne 2. septembra t. l. trinajstletna gospica Madeleine Dubois jezдила dirkača Ornavja in posekala vse moške tetmece, tako da ji je pripadlo prvo dario.

MALI OGLASI:

Cena oglasa do 20 besed Din 5.—; vsaka nadaljna beseda 25 para. z davčino vred.

16 HP motor

na eurovo olje od Whitehead Werke St. Pölten, sliam Bachrich-Huber, 424 okretov, nov še nerabljen proda pod ugodnimi pogoji Pokojniskih zavod, Aleksandrova c. 12.

Dvokolesa

se sprejemajo v polno popravilo, se ponikajo, emailirajo z ognjem in shranijo preko zime. »TRI BUNA« F. B. L. Karlovška c. 4, tovarna dvokoles in otroških vozčikov.

Rot pisarniška moč,

sluga ali knjižničar žel vstopiti v službo, večer slovensčine, angleščine ter deloma nemščine. Ponudbe na upravo lista pod »Employment«.

Prodaj

graščino z živim inventarjem, pohištvo, poljedelskimi stroji, 10 orali zemlje, tepim sadonnikom, travnikom, njivami, lastno električno na vodno moč, z eno malo opekarno z inventarjem, 10 minut od železnice Kupcu takoj stanovanje na razpolago. Graščina ima 24 sob, poleg 4 velike stavbe, opekarna je brez konkurence, kupec lahko prevzame takoj vsa držala narobila za opeko. Plačilni pogoji zelo ugodni. Naslov v upr. l.

Družabnik-ica

za 200 do 400 000 K — oz več proti dobremu obrestovanju in zemljiškem zavarovanju kakor tudi protiplačnemu sodelovanju za že mnogo let obstoječo in dobro prosperirajočo trgovino z meš. blagom v Mariboru, nahajajo se na najbolj prometni cesti z veliko bodočnostjo se išče takoj. Glavnica se lahko po-ozli tudi polagoma. Cenjene pisemne ponudbe na A. Brinar, Maribor, hotel Merac.

Za svoje društveno glasilo

„Lovca“ razpisujemo mesto urednika. Plača 10.000 Din za 24 števil. Oziroma se moremo le na strokovno in jezikovno usposobljene prošlee. Ponudbe do 15. januarja 1924, na »Slovensko lovsko društvo v Ljubljani«, Miklošičeva cesta št. 8.

Veleposestvo

pri Mariboru, 76 oralov, in sicer 20 oralov nivi, 40 oralov travnikov, sadonosniki, 3 $\frac{1}{2}$ orale vinograde prima, ostalo gozd, vse v ravnini s vili slinno hišo in 5 gospodarskih objektov. Zl-vine je 11 krav, 13 glav mlade govede, 2 para volov, 1 bik pingauer, 2 konja, 18 ovac, 27 prašičev, 50 perutnine, potem živež in krmlilo do prihodnje letine, kakor moč in vino ter električna moč se proda za 6 $\frac{1}{2}$ milijonov kron do petka 21. decembra potom pisarne Zagorski, Maribor, Barvarska ulica 3.

Splošni adresar za Maribor garantirano popoln, izide v kratkem. Tudi zunanje inserate, naročila, akvizitacije za večje okraje sprejema »Maristan«, Maribor.

Korespondirati

si želi z diakino liceja ali učiteljskega mlad izobražen gospod, absolvent 6. razice, sin tovarnarja. — Ponudbe pod šifro »Mladost« na upravo lista.

Za strojno mizarstvo

se sprejmejo takoj 4 dobri mizarji za pohištvo v trajno delo. Vprašati pri Florijanu Strauss v Tuzli.

KINO „MATICA“.

Monumentalni film v naravnih barvah:

„Požar Londona“

Razkošna drama v 7 dejanjih. 2., 3., 4., 5., 6. januarja 1924

KURJA OČESA

odstrani v štirih dneh zalamčeno

BURGIT

Tekom 18 let milijonkrat preizkušeno. Dobila ga v lokarnah dramskih in srodson trgov.

BURGIT & M. H. H., Freilassung (Bayern).

THE REX Co., LJUBJANA.

TELEF. ŠT. 264 INT. GRADIŠČE 10.

Litografični papir

ROIFA

NAJBOLŠI

PISALNI STROJ BREZ BARVNEGA TRAKA!

Na mesečne obroke po 250.— Din pri

L. BARAGA — Ljubljana

ŠELENBURGOVA ULICA 6/I.

Pisalni stroji, potrebščine itd.

Mehanična delavnica (popravljalnica)

LJUBLJANA

Šelenburgova ul. 6/I.

L. Baraga.

MALI OGLASI:

Cena oglasa do 20 besed Din 5.—; vsaka nadaljna beseda 25 para. z davčino vred.

Lepo sobo

še mogoče s uporabo salona, separirano v sredini mesta se išče za mirnega gospoda, visokega položaja. Ponudbe pod »Soba I.« na upravo lista.

Več stanovanj

z 2 do 3 sobami, kuhinjo in z vsemi pritlikalnimi, deloma tudi s kopalnico in vrtno, bo oddal v kratkem v novih hišah ob Dunajski cesti severno od topničarske vojašnice Pokojniskih zavod za nameščence, Aleksandrova cesta št. 12. Po nudbe do 7. t. m.

Pisarne v Ljubljani

v sredini mesta, več skupaj al posamezno odda takoj v našem Pokojniskih zavod, Aleksandrova cesta 12.

Bobrove strežnike in samotne ploščice

bele, za oblaganje sten prodi Pokojniskih zavod, Aleksandrova c. 12.

Trgovski lokal v Ljubljani

v sredini mesta, velik, sli polovico odda takoj v našem Pokojniskih zavod, Aleksandrova cesta 12.

Samo „Aikadoni“

zobna pasta Vas more poponoma zadovoljiti.

Samostojen ekonom

z daljšo prakso, pošten in marljiv, želi prenesti službo na kakšno veleposestvo. Ponudbe pod »Oskrbnik 1924« na iznišljivo rad. stranke Maribor

Srečno in veselo novo leto žele svojim cenjenim odjemalcem odnosno gostom sledeče ljubljanske tvrdke, podjetja:

Rudolf Kokalj,
Ljubljana.

Kino „IDEAL“.

L. Rot,
krznarstvo,
Ljubljana, Gradišče.

M. Rosner,
naslednik
Viktor Meden,
veležganjarna,
tovrnica likerjev in konjaka.

Tvrdba

Stanko Florijančič,

veletrgovina z železnino,
Ljubljana.

Srečno in veselo novo leto 1924

želi

vsem svojim cenjenim gostom in znancem

Josip in Leopoldina Mastnak
restavrater Hotela Slon
Ljubljana.

Veselo in srečno novo leto

želi

vsem cenjenim obiskovalcem in obiskovalkam

kino
„Ljubljanski dvor“.

Srečno in veselo novo leto

želi

vsem cenjenim posetnikom

kino Tivoli.

Vesel Božič

želi vsem cenj. odjemalcem

Društvo za prodajo

Singerjevih
šivalnih strojev
podružnica v Ljubljani.

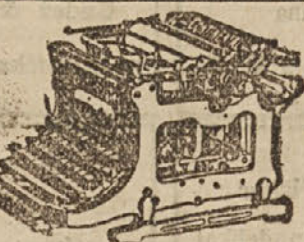
Ljubljanska gradbena družba

Z. O. Z.

v Ljubljani, Rimska c. 13,

se priporoča in želi

„Srečno novo leto“!

Samoprodaja pisalnega stroja
„Continental“.

Tedaj za strojepisje in
stenografijo.
Začetek dne 3. februarja 1924.

Telefon 100. ANT. RUD. LEGAT, Maribor, Slovenska ulica 7. Telefon 100.

Veselo in srečno novo leto

želi

vsem cenjenim gostom, prijateljem in
znancem ter se obenem zahvaljuje
za dosednji obisk in se priporočata
za nadaljno naklonjenost

Leon in Fani Pogačnik,
kavarna in gostilna, Kolodvorska ul. 29.

„Vesna“ Brata Pohlin i. dr.
tovrnica vlasnic, kiljuki, rinčic
za čevlje, kovinastih gumbov
l. t. d.

Ljubljana I. poštni predal št. 126.

Sprejema vsa naročila, ki se takoj in v vsaki množini izvršujejo,
Zahtevajevzorci in cenik. Pri večih naročilih popust.

GRADBENO PODJETJE
ING. DUKIČ IN DRUG

LJUBLJANA, Bohoričeva ul. 20.

Najcenejši nakup
za novo leto

v trgovini z manufakturo vseh vrst,
galanterijo in usnjem

„DANICA“

Majzelj & Rajšelj
Ljubljana, Turjaški trg šte. 1.

Kašeli, prehlajenje grla in hripavost
odstranjujejo najboljša

Kaiserove prsne karamele

z zaščitno znamko „Tri Jele“.

Dobivajo se povsod!

„RAVE“, d. d. Zagreb.

Jugoslov. importno in eksportno podjetje
ing. Rudolf Pečlin

Stroji za vsako industrijo, lesno in kovinsko; po-
ljedelski stroji in orodje; lokomobili in motorji;
vseh vrst stiskalnice; veletrgovina železa za
stavbene in konstrukcijske svrhe. — Tovarna
poljedelskih strojev, livarna za železo in
kovine F. FARIC izdeluje vse predmete iz litega
železa v vsaki množini in velikosti točno po mode-
lih, armature iz medij in kovin za vsako potrebo.

Maribor, Trubarjeva ulica 4.
Telefon Interurban šte. 82.

VIKTOR FISCHER

prije

FISCHER I POLLAK, Zagreb
Ilica 8.

Vletrgovina manufakturne robe
preporučuje svoje bogato snabde-
veno skladište sve u manufakturu
zasjecajuće robe a osobito:

Cretona:

Enderlin
Goldberger
M. B. Neumann
G. Deutsch
Bartou

Zefira i kanafasa:

Abeles
Lederer
Bednar
Bondy
Hernych

Cepjenje proti trganju

Gotovo ste že čuli, da neki ljubljanski zdravnik učinkovito cepi zoper udnico.

British Medical Journal je 10. marca t. l. poročal o patognoskih agencijah, ki utegnejo pobljati bolezn, drugačne, nego jih sami povzročajo. Tako vbrizgavata doktorja Perkins in White med žile bacillus coli, ki preganja revmatično kosterico.

Kronična arthritiis, nalezljivo zlo, se loti sklepov, se širi po vezeh in se vtihotapi v členske vdolbine, povzroča oohromelost. Okužimo se navadno v čeljusti, v ebzgavkah, drobovju, sečevodu: ne gre pa za starostno kostobolje (osteoarthritis) z osteophytji in erozijami na površini sklepov. Ako bi dobro razločili plodišče okužitve, bi mogli zlabka ondi iskati življe za cepivo. Spričo tega sta omenjena zdravnik smatrala kot najbolj umestno, povzročiti proteinski sunk in tako vzbuditi obrambo v organizmu: v ta namen se je zdel bacillus coli posebno prikladen.

Vcepila sta ga torej v žile početkom z davkami med 50—200 milijoni. Nastane kaj živalna reakcija. Če pa naj bo lek uspešen, se to javi v 2—3 dneh, le redko v 15—20... Izumitelja ne tr-

dita, da sta našla vselek, panacejo, temveč uporabljati kaže še poleg tega stare metode. Čas bo pokazal, so li uspehi trajni. Paziti je na pravilno dozo. Sušca meseca je neka deklica, preventivno cepljena zoper vranico (diphtheritis), naglo umrla za anafilaktičnim sunkom, dasi še nikoli ni dobila terapevitične injekcije. Sicer je bil pri njej status lymphaticus.

O vranici.

Vranica je pri učenjakih na dnevnem redu. Številni spisi zadnjih časov imajo — razen pri prof. Richetu — isti smoter: dokazati pomen vranice ali slezene za človeški organizem. Da razčistijo problem od vseh strani, preskakajo preiskujejo to žlezo tudi pri živalih. Evo, vam, kaj je dognal France Gueylard s poskusi pri ribah. Šlo je za to, da se ugotovi, ali vranica sodeluje v mehanizmu, po katerem morejo nekatere ribe brez škode živeti zdaj v sladki vodi, zdaj v somornici, zdaj v morju. Neka akantopterka (franc. épinoche, slov. ostrež?), znana po svojih sijajnih gnezdih in živeča v severni Evropi in Ameriki spada med one plavutarje, ki se umejo najlaže prilagoditi novi okoličini. Njena vranica je znatno zajetnejša nego pri drugih ribah, seveda soraz-

merno z vsem životom. Pod vplivom slane vode pa vranica zakrne. V 24 urah se je skrčila do najmanjšega obsega. Tedaj je slezena izgubila okrog polovico svoje teže. Pri tem se ta organ tudi na videz izpremeni. V slani vodi je vela, prejšnja rdečerjavna barva se pretvori v rumenordečkasto in to tem bolj, čim več je soli v oni vodi in čim dlje živi riba v nji.

Anatomisti nam bodo povedali, kako je pri človeku. Kakšna je slezena pri onem, ki same neslanosti kvasi, in kolikšna pri ljudeh, ki jo znajo komu pošeno zasoliti, kakor jih je dobro označil Stritar v veselem govoru »Sol«.

Dovtipen potnik.

Pariški tramvaji in avtobusi imajo na vrvi obešeno opozorilo, da mora vsak potnik takoj plačati voznino, čim se pojavi (se présente) sprevodnik. Te dni se je tak organ postavil pred gostom in mu salutiral v znak, da je treba seči v mošnjiček. Ali mladi gospod se je z desnico vlnudno odkril, z levico pa je pokazal na prsi, rekoč: »Kapitan Mathieu!« ne da bi ponudil kaj drobiža. Sprevodnik ga je po prvi osuplosti vprašal: »Kam se vozite?« — »Oprosti, vozim se, kamor me je volja,

ampak to vas nič ne skrbi,« se oglasi nagovorjenec. »No, no, le nikar se ne šalite, meni se mudi,« ga je opozoril uslužbenec; »plačajte, gospod, ali pa pojdite doli.« »Brez zamere! Ampak če sem se jaz predstavil, se boste menda

tudi vi. Sicer pa vas vaša uprava sili k temu,« in je pokazal na obešeno opozorilo. Ves avtobus se je zvil od smeha, kajti izraz »se présente« pomeni »se predstaviti«.

KINO TIVOLI

ZENA VRAG

Od 30. dec. do 2. jan.

V glavni vlogi KITTY GORDON.

SENZACIJA!

3., 4., 5. in 6. januarja 1924

Kolo sreče se okreče

velika nordijska drama

v glavni vlogi:

K. INGOLF in V. MANTELL

Darujte knjige
za koroško deco!

Nabiralnik pred Prešernovim
spomenikom

Jackie Coogan

najmlajši filmski umetnik

v Ljubljani

v veselolgrl

DERAN

Nedelja 30. Ponedeljek 31.

Kino „Ljubljanski dvor“

Mladini primerno.

Srečno in veselo novo leto žele svojim cenjenim odjemalcem odnosno gostom sledeče ljubljanske tvrdke, podjetja:

Brata Brunskole Židovska ulica.	Tvrda Adria Franc Šibenik Ljubljana.	Iv. Ravnihar urar južne železnice, trgovina z zlatino in srebrnino. Sv. Petra cesta št. 44.	Tinca Grošelj delikatesna trgovina. Ljubljana Poljanska cesta št. 7.	Lud. Černe juvelir, trgovec z ura- mi ter zapriseženi sodni cenilec. Ljubljana Wolfova ulica št. 12.	Tobačna trafika Praprotnik Ljubljana Prešernova ulica 54.	Alojz Zalokar čevljarstvo in trg. z usnjem Kolodvorska ulica 18.	Alojzij Fuchs juvelir. Ljubljana Šelenburgova ul. 6.
J. Maček modna trgovina. Aleksandrova cesta.	Narodna kavarna Josip Carl Gosposka ulica.	Ivan Figar pilarski mojster. Hrenova ulica št. 19.	Gregor Ježek čevljarski mojster. Ljubljana Poljanska cesta št. 43.	K. Jurman kr. dvorni optik. Ljubljana Šelenburgova ulica.	Krojaški atelije za gospode in dame K. Pučnik Ljubljana, Sodna ul. 3.	A. Kassig krznarnica in izdelo- vanje čepic Židovska ul. 7.	Ivan Kostevc manufakturna trgovina. Ljubljana Sv. Petra cesta.
Ciril Lipovž mizarski mojster. Gosposka ulica.	J. Pakiž urar Stari trg.	Marija Izlaker kavarnarka. Židovska steza št. 4.	Gostilna »pri Mraku« Ljubljana Rimska cesta št. 4.	J. Trček pekarija. Ljubljana Breg št. 4.	Konfekcijska tovarna Fran Derenda & Cle. Emonska cesta št. 8, Erjavčeva cesta št. 2.	Ludovik Štrukelj specijalist za črkosli- karstvo Gosposka ul. 4.	Aleksander Oblat trgovina čevljev. Ljubljana Sv. Petra cesta 28.
Franc Bar pisalni stroji. Cankarjevo nabrežje.	Društvo za prodajo Singerjevih šivalnih strojev, podružnica v Ljubljani.	»Grom« carinski, posredniški bureau. Kolodvorska ulica 41.	Restavracija pri »Št. 6«, Aleš in Rezi Zalaznik Ljubljana Dunajska cesta.	Kino »Matica«	Franc Čuden trgovina ur in zlatnine. Prešernova ulica št. 1.	Luka Ahačič splošno parno mizar- stvo Hrenova ul. 8.	F. M. Rozman konfekcija. Ljubljana Židovska ulica 4.
Edvard Škopek urar. Mestni trg.	Pristou & Bricelj specijalni, strokovni atelije za črkoslikarstvo. Ljubljana.	Prva dunajska higije- nična pralnica in svetlobikalnica Pirš & Šimenc Kolodvorska ulica 8.	F. Parkelj zavod za plakatiranje in reklamno podjetje, snaženje stanovanj in oken v Ljubljani, Šelenburgova ulica 6.	Viktor Korsika cvetličarna. Ljubljana Kongresni trg št. 3.	Ivan Zupančič izdelovatelj meteli. Kersnikova ulica.	J. Mohorič krojačnica Sv. Petra c. 6.	V. Strniša zaloga čevljev. Ljubljana Jurčičev trg št. 3.
Tomaž in Frančiška Bizelj gostilna »pri Kolovratu«.	Ferenc in Fuchs stavbena in galante- rijska kleparja. Ljubljana.	Iv. Brunčič & Fr. Rebernik pleskarja in ličarja. Karel Kotnikova ulica.	Ivan Gajšek papirna trgovina. Ljubljana Sv. Petra cesta št. 2.	Pavel in Minka Jemec gostilna »pri Vitezu«. Ljubljana Breg št. 18.	Peter Semko I. jugoslovanska bar- varija, krznarstvo in strojarnica. Križevniška ulica št. 7.	Josipina Podkov mesarija Sv. Petra c.	Anica Stuchly modni salon. Židovska ulica št. 3.
Tratnik Hotel, restavracija in kavarna Sv. Petra cesta.	Josip Šelovin-Čuden zlatnina, srebrnina, ure in šivalni stroji. Mestni trg št. 13.	Stane Vidmar tovarna tel. orodja, avtokaroserij. Ljubljana Pred Škofijo št. 19.	T. Eger modna trgovina. Ljubljana Sv. Petra cesta št. 2.	Matej Orehek modna trgovina. Ljubljana Kolodvorska ulica 26.	L. M. Ecker, sinova kleparna in podjetje za izpeljavo vodnih sil. Dunajska cesta št. 9.	Iv. Buzzolini trgovina in delikatesa Stritarjeva ulica.	Parfumerija »Strmol« Pod Trančo št. 1.
Jakob Kavčič pekarna Gradišče.	Adria drogerija, fotomanu- faktura, parfumerija. Šelenburgova ulica 5.	Josip Vidmar tovarna dežnikov. Ljubljana Pred Škofijo št. 19.	Marija Rogelj manufakturna trgovina. Ljubljana Lingarjeva ulica št. 4.	Engelbert Franchetti brivski salon. Ljubljana Dunajska cesta št. 20.	Specijalna trgovina za mlinske potrebščine Čadež & Bracar Kolodvorska ulica 35.	Mihael Peterneš čevljarstvo Sp. Šiška.	M. Tičar Ljubljana.
J. Jax & sin Ljubljana Gospodsvetska c. 2.	J. Rebek ključav. mojster. Ljubljana Cankarjevo nabr. 9.	Josip Bedrač manufakt. trgovina. Aleksandrova cesta.	Ludvik Černe urar. Wolfova ulica.	Franč Piškur špecerijska in delikat. trgovina. Stari trg.	Leskovec, Meden Jurčičev trg.	H. Suttner urar. Mestni trg.	P. J. Kletisch, izvoz jajc Ptuj SHS.
Anton Stacul delikatesna trgovina. Ljubljana Šelenburgova ulica.	Gostilna »pri Mraku« Rimska cesta.	Škofic Herman gostilna »Koroški dom« Poljanska cesta.	Gostilna Turkova Streliška ulica.	Ignacij Žargi trgovec. Sv. Petra cesta.	Kavarna »Central« Sv. Petra nasip.	Anton Smole železovlarna Dobrava pri Ljubljani.	Lovro Pičman kleparstvo in vodo- vodna inštalacija Ljubljana Streliška ulica 29.

Srečno in veselo novo leto!

**Grand hotel
„UNION“
v Ljubljani.**

Hotel, kavarna, restavracija, vinska klet itd.

Srečno novo leto

želi

The Rex & Co,
trgovina s pisalnimi stroji
= Ljubljana. =

Srečno in veselo novo leto

želi

vsem svojim cenjenim odjemalcem ter vsem prijateljem in
znancem

Franc Dolinar
pekarija
Ljubljana, Pred Škofijo št. 11.

Gospodarska politika.

Svetovna trgovina v letu 1923.

Navzlic nejasni politični situaciji v Evropi je opažati v l. 1923, da obseg trgovine v važnejših državah napram l. 1922 ni nazadoval, pač pa da se je znatno povečal. Zunanja trgovina skoraj vseh držav izkazuje povečanje napram stagnacijskemu l. 1922. Čeprav v Evropi se ni prišlo do popolne konjunkturalne, kar ni pričakovati tudi tekom l. 1924, je vendar trgovina zavzemala vedno večji obseg ne samo po vrednosti, ker so cene na svetovnih tržiščih zelo napredovale v primeri z letom 1922, posebno pa l. 1921 in 1920. Tudi teža oz. prostornina izmenjanih dobrin je v veliki meri zrasla. V kolonialnih deželah in v Ameriki je trgovina sicer napredovala, vendar pa ne v željeni meri. V severoameriških Zedinjenih državah je prišlo radi visoke konjunkturalne do anomalije v trgovski bilanci. Ko se je spomlad zaposlenost industrije zvečala in so cene narasle, se je dvignil uvoz surovin. Tudi uvoz fabrikatov je postal večji, ker so se cene na domačih (amer.) tržiščih dvignile. Tako je razlagati dejstvo, da je bila ameriška zunanja trgovina v marcu, aprilu in maju pasivna. Baš v ta čas pada tudi višek ameriške konjunkturalne. Povečana produkcijska kapaciteta ameriške industrije nujno sili ameriško zunanjo trgovino do razmahov in jo žene do vztrajne borbe za trg, ki jih je Amerika sicer med vojno pridobila, a v povojnih letih izgubila. Tako je sedaj zlasti zanimivo dejstvo, da je na južnoameriških tržiščih zopet nastopila Unija kot važen in vpoštovanja vreden prodajalec.

V teku prvih 9 mesecev 1923 je Unija uvozila blaga za 2905 milijonov dolarjev. Istočasno je znašal izvoz 2941 milijonov. Kakor je iz teh števil razvidno, je ameriška zunanja trgovina aktivna komaj za 36 milijonov dolarjev. Ta aktivni saldo v bilanci ameriške zunanje trgovine se bo tekom leta zaradi sezonskega povečanja izvoza (bombaž in cerealijske) gotovo zvečal in zmanjšal neugodne rezultate iz prve polovice leta.

Angleška zunanja trgovina izkazuje v l. 1923 sicer izboljšanje, ki pa ni izraz sanacije gospodarskih razmer, temveč posledica ruhrske okupacije. Pri izvozu izkazujejo le oni produkti zvišanje teže in vrednosti, ki so postali redkejši na evropskih tržiščih, t. j. predvsem prenos in železo radi okupacije in pasivne resistance v Poruhri. Zunanja trgovina tekstilne industrije še vedno stagnira. V teku prvih 10 mesecev 1923 se je izvozilo produktov bombažne industrije za 148 milijonov funtov sterlingov, v istem času l. 1922 pa za 155 milijonov. Tudi ladjedelstvo se nahaja še vedno v težki krizi. Dne 30. septembra 1923 je bilo v gradbi 1.271.000 ton ladijske prostornine, kar je najnižje, statistično ugotovljeno stanje že 14 let sem.

V letu 1922 se je mesečno povprečno uvozilo produktov v vrednosti 84 milijonov funtov, izvozilo 69 milijonov. V septembru l. 1923 je dosegel uvoz samo 83 milijonov, izvoz 72 milijonov funtov sterlingov. V oktobru je nastopilo zaradi sezonskih nakupov bombaža in prodaje premoga v Francijo, Nemčijo in

Italijo zvišanje številke zunanje trgovine, ki pa ni preveliko.

Tretja država v svetovni trgovini je bila pred vojno Nemčija, po vojni pa je stopila na njeno mesto Francija. Francoska zunanja trgovina izkazuje napram predvojnemu času zvišanje ne samo vrednosti, kar je razumljivo radi padca francoskega franka, ampak tudi po teži. V prvih treh četrtletjih 1923 je imel uvoz vrednost 22.552 milijonov frankov, izvoz vrednost 21.563 milijonov. Teža tako uvoza kakor izvoza je v letu 1923 znatno večja nego je bila v letu 1913, ki je bilo zadnje normalno leto pred izbruhom svetovne vojne. V teh zvečanih številkah francoske zunanje trgovine se jasno vidi razmah Francije v povojnih letih, ki postaja vedno bolj očitnejši. Na 4. mestu v svetovni trgovini se nahaja sedaj Holandija, ki težko trpi vsled razmer v Nemčiji, posebno v l. 1923, ko se je izvršila okupacija Poruhrija. Povprečni mesečni izvoz in uvoz v l. 1923 sta manjša od v letu 1922 doseženih rezultatov, ki so kazali prve znake ozdravitve v holandskem gospodarstvu.

Nemčija ne izkazuje več v statistiki zunanje trgovine vrednost, pač pa samo težo. Vsa nemška zunanja trgovina stoji v znamenju poruhrskega konflikta. Uvoz fabrikatov in surovin za industrijo se je zmanjšal, medtem ko je uvoz premoga ogromno narasel. Ločitev Poruhrija od nezasedene Nemčije je povzročila popoln zastoj zunanje trgovine. Izvoz je zelo padel in je znašal povprečno mesečno v l. 1923 samo 1 milijon ton.

Japonska zunanja trgovina se je v prvi polovici l. 1923 razvijala popolnoma normalno. Zadnji statistični podatki govore o velikem zvišanju uvoza in zmanjšanju izvoza, kar pa ne zavzema katastrofalnih oblik. V oktobru je znašal uvoz 142 milijonov jenov (v l. 1922 povprečno mesečno 158), izvoz je dosegel v istem mesecu 136 milijonov jenov (v letu 1922 mesečno 137 milijonov).

Italijanska trgovina kaže v zadnjem času ugoden razvoj. V 8 mesecih se je uvozilo za 11.440 milijonov lir tujih produktov, izvozilo pa italijanskih proizvodov za 6.516 milijonov. Finančno ministrstvo obljublja nadaljnje izboljšanje bilance, to pa iz razloga, ker so se italijanske produkcijske razmere znatno izboljšale.

V svetovni trgovini so važne še sledeče države: Belgija (povišek v vrednosti radi padca belgijskega franka, ki stoji nižje nego francoski), Finska, katere zunanja trgovina se, kakor je razvidno iz statističnih podatkov, ugodno razvija, Švedska, ki je prebolela prenehanje dela v najvažnejših panogah svoje industrije t. j. v železni industriji, pri žagah in v tovarnah za celulozo.

Izmed za nas važnejših držav omenimo Švico. Zlasti v 3 tromesečju leta 1923 se je švicarska zunanja trgovina opomogla. Predvsem izkazuje izvoz zvišanje napram predvojnemu četrtletju za skoro 100 milijonov, kar gre na račun izboljšane konjunkturalne.

V Avstriji se je situacija zadnje čase nekoliko izboljšala. Sklepaje iz padajočega števila brezposelnih upajo na zvišanje izvoza. V prvih devetih mesecih l. 1923 se je uvozilo za 1096 milijonov zlatih kron, istočasno izvozilo za

669 milijonov. Tako uvoz kakor izvoz zaostajata za lanskim letom.

Češkoslovaška beleži v oktobru privrkat pasivno bilanco. Resni nacionalno-ekonomski teoretiki (Dr. Karl Uhlig) trdijo, da je za Češkoslovaško zmanjšanje aktivnosti baš najboljši znak za prosperiteto. V devetih mesecih l. 1923 je uvozila Češkoslovaška za 6.708 milijonov češkoslovaških kron blaga. Istočasno je izvozila za 8500 milijonov kron.

Izmed ostalih naših sosedov imajo nove podatke Madžarska. Njen uvoz kakor izvoz sta v l. 1923 napram predvojnemu letu narasla. Posamezni predmeti uvoza izkazujejo občutno zmanjšanje v teži, kar kaže na zvečano delavnost domače ogradske industrije.

Za Bolgarijo nimamo podatkov za l. 1923.

Zanimivo je dejstvo, da je bila trgovska bilanca v juliju in avgustu aktivna.

V živilih je istotako bilanca zunanje trgovine aktivna, in zaradi tega je ameriška pomožna akcija za gladujoče prenehala z uvozom. Z naporom vseh sil so dosegli sovjeti skozi par mesecev

Italijansko narodno gospodarstvo po vojni.

Svetovna gospodarska kriza po svetovni vojni je dosegla v Italiji svoj višek šele l. 1921, ko je bilo treba uvažati iz valutarno jačjih držav in izvažati v valutarno slabše dežele. Leta 1922 se je začelo stanje industrije in trgovstva vsaj v posameznih panogah boljati. Stopnjeval se bo napredek morda tedaj, če se bodo obistinitve nade, ki so se stavile v upravne in finančne reforme fašistovske vlade.

Kar se tiče prebivalstva, je 50 odstotkov poljedelcev, 20 odstotkov je zaposlenih v industriji, 5 odstotkov v trgovini. Med poljedelskim prebivalstvom je opažati močan tok v industrijske kraje. Že v mirnem času je značaja preskrba in zaposlitev v domačem gospodarstvu težaven problem. Kaj pa šele danes, ko vlada malodane v vseh državah gospodarska kriza in je zabranjeno v vseh teh državah doseljevanje tujih delovnih moči. Kam naj se danes podajo oni, ki jih mati Italija ne more več braniti? Ako pomislimo, da se je v vojnih letih 1914 do 1918 izselilo vsako leto 28.000 italijanskih državljanov, l. 1922 pa kar 244.000, se ne bomo obotavljali priznati, da je problem izseljenstva za Italijo narodno- in državno-gospodarski problem.

Z ozirom na poljedelstvo je zanimiv način obdelovanja zemlje. V severni Italiji intenzivni način gospodarstva potem modernih tehničnih sredstev; v srednji Italiji manj napredno; v južni Italiji in otokih pa ekstenzivno obdelovanje. V severni in srednji Italiji prevladujejo majhne kmetije, v južni pa velike.

Glavni produkt italijanskega poljedelstva je pšenica (65 mil. centov). Kljub temu ne krije potreb dežele; letno se mora še uvažati 12 do 15 milijonov centov pšenice.

Nezaposlenost je dosegla koncem decembra 1920 število 100.000, ki se je dvignilo v juliju 1921 do 400.000 ter v decembru celo do 500.000. Višek je dosegla nezaposlenost v februarju 1922

aktivno bilanco, ki kaže na bližanje predvojnemu razmeram.

Za našo državo imamo podatke o uvozu in izvozu samo za prvo tromesečje. Pri izvozu so objavljeni statistični podatki za prvo polovico. V prvih treh mesecih je dosegel uvoz vrednost 1913 milijonov, izvoz pa 1520 milijonov dinarjev. Po teh podatkih je bilanca pasivna. Ker pa je v drugem tromesečju izvoz znatno narasel, posebno pa v juniju, ko je dosegel rekordno višino v znesku 835 milijonov dinarjev (v celem tromesečju smo izvozili za 1810 milijonov dinarjev), je upati na to, da bomo še tekom l. 1923 lahko registrirali aktivnost bilance. To mnenje podkrepuje tudi dejstvo, da je v jesenskih mesecih dinar znatno narasel v svoji vrednosti. V oktobru so dosegli dohodki carinarnic največjo višino. Na podlagi tega je mogoče domnevati, da je bila v oktobru trgovska bilanca aktivna, kar se bo pa videlo šele iz pozno objavljenih statističnih podatkov, ki pa n. pr. pri uvozu tega ne izkazujejo po mesecih, ampak vedno za tri in tri mesece skupaj. To pa seveda onemogoča primerjanje z izvoznimi številkami, ki so za posamezne mesece. K. P.

(600.000). Število nezaposlenih je pričelo nato padati. V prvih mesecih 1923 je znašalo število nezaposlenih okoli 280.000.

Kar se tiče industrije, moramo priznati, da je prišlo do restavracije predvojne stanja. Izjemo tvori n. pr. kovinska industrija, ki se ne more razviti vsled skoro popolnega pomanjkanja premoga. Pomislimo samo, da je bilo l. 1914/18 produciranih 403.000 ton železa; l. 1922 pa samo 91.400 ton. Jekla l. 1914/18 1.102.000 ton; l. 1922 je nazadovala produkcija do 943.000.

Veliko zanimanja je vzbudilo tudi načelo fašizma, da naj se gotovi državni javni obrati (telefon, sekundarne železnice) razdržavijo in oddajo privatnemu kapitalu, oddaja bi se izvršila na ta način, da država ne sprejme nobenih obveznosti pri kritju eventualnega deficita v obratih. Pač pa naj bi dobila država gotove procente v slučajih čiste dobičke. Ta oddaja javnih obratov bi se vršila v obliki najema od strani privatnih denarnikov in bi bila večletna, da bi najemnik stroške ob prevzetju podjetja tekom dobičkonosnega večletnega obratovanja lahko kriji. Seveda bi se take pogoje takoj anulirale, ako bi najemnik ne odgovarjal danih obveznostim. Kakšne so perspektive bodočnosti za ta načela laškega fašizma?

Veliko preglavic pa dela italijanskemu narodnemu gospodarstvu še danes zunanja trgovina. Bilanca je bila skozi zadnjih deset let pasivna. Največjo pasivnost v tem pogledu je opaziti l. 1920, ko je znašala pasivna bilanca 15.047,5 milijonov lir. Leta 1922 je padel ta minus na 6.435,9 milijonov lir. Od l. 1921 namreč se je pojavil napredek v tem smislu, da je uvoz padel, izvoz pa narasel. S tem je bilo v nujni zvezi padanje pasivne bilance. Razvoj zunanje trgovine v prvih treh mesecih 1923 je pokazal stopnjevanje napram l. 1922 in sicer tako pri uvozu kakor pri izvozu. Zunanja trgovina Italije je bila v povoi-

nih letih namerjena predvsem v Francijo, Nemčijo, Švico, Veliko Britanijo in Združene države.

Kar se tiče prometa, je res, da se je dolžina železniških prog od l. 1913 do 1922 povečala za približno 3000 km. Ne bomo pa pretiravali, ako trdimo, da je to za Italijo premalo, v razdobju devetih let. Dolžina je l. 1922 znašala 21.000 km in sicer: 16.500 km državnih in 4500 privatnih železnic. Deficit pri drž. železnici je znašal l. 1920/21 1046 milijonov lir. Ta ogromni deficit gre predvsem na račun podražanja premoga in pomnožitve osebja.

Italijansko trgovsko brodovje je po vojni gotovo boljše nego pred vojno z ozirom na nakladnost ladij v tonah. Prvega julija 1922 je pokazala statistika sledeče stanje trgovskega brodovja v Italiji z ozirom na število ladij: Prevoznih ladij: 575; potniških ladij: 42; prevoznih in potniških ladij: 179.

V finančnem gospodarstvu je deloval Mussolinijeva vlada energično na to, da se domače gospodarstvo uredi ter da se posredstvom najstrožjega štedenja pri državnih izdatkih, poenostavitvenja uprave ter povečanja dohodkov temeljem davčne reforme zmanjša deficit.

Zanimiva je sledeča statistika: L. 1919/20 je znašal deficit 7886 mil. lir; l. 1920/21 je poskočil na 17.409 mil. lir; l. 1921/22 pa se je zmanjšal deficit na 15.780 mil. lir. Za 1922/23 pa lahko računamo deficit na približno 20.000 milijonov lir. Kar se pa tiče javnega dolga, je znašal pred vojno 15.700 mil. lir; po končani svetovni vojni 65.000 mil. lir ter je narasel od takrat za najmanj 50.000 milijonov lir.

V celoti nam torej nudijo statistika sledeča slika o italijanskih dolgovih s l. dec. 1922: 114.883.856.763 lir; Od tega znašajo notranji dolgovi 92.949.532.311 lir; zunanji pa 21.934.324.452 lir.

Tukaj naj dokaže fašizem svojo delotvornost ter uspehe izvedenih reform. Podlaga finančni konsolidaciji sosedne države pa ni politika sile in zaletavih metod, ampak politika miru in sporazuma.

Odklej se rabi jod zoper goljšo?

L. 1821. je Bernard Courtois odkril ter osamil jod, kakor zanimivo razklada v svoji novi knjigi L. G. Torade (Bernard Courtois et la découverte de l'iode). Vendar pa so že pred 3500 leti kitajski vrtači nevede uporabljali to zdravilo zoper golžun, bodisi kot alkoholni izvleček iz morskih alg ali pa kot prašek posušenih gob. Enako se je ravno na Francoskem v 13. stoletju. Žolčaste naloge (ulva in fucus), spremene v ogliš, so služile kot lek zoper debelost, in vsi ti lekji so gotovo vsebovali jod, ki je dajal glavno zdravilno moč. Jodoterapija, pravi C. Matignon, se bo morala vrniti za dobavo te koristne snovi k morskim rastlinam in živalim. Nekatere tropične gobe vsebujejo do 14% svoje teže.

Toradeove zgodovinske študije so jako poučne in zanimive ter povsem zaslužijo nagrado H. de Parville, ki jim jo je priznala pariška znanstvena Akademija.

Oficijal Mrmolja.

Včasih pride v človeka temen, nerazločen občutek. Nekaj se utrga v duši, luč očesa postane motna in neka slabost se loti telesa.

Razgrne se pred človekom nejasna slika o preteklem, sedanjem in bodočem. Ni nikogar, ki bi posredoval in zaklical jasn odgovor v srce. Tedaj šele, ko se predrami duh v puhli resničnosti, čutimo kot težko razodetje: Kaj s m o in kaj smo hoteli biti.

Tako nekako je bilo oficijalu Mrmolji, ko je gledal svoje življenje.

Iz vesele družbe gre domov. Pot je dolga in truden je. Nad njim plava topla junijska noč in tiho je, da sliši glasne odmeve svojih korakov. V daljavo so mu zablodile sanje:

Bele poljane se prelivajo v valovih solnce. Tam na gričku gleda cerkva v dolino: Vidi tihe, blesteče se hišice, skrite med cvetoče jablane, poslušajo petje škrljančka nad zelenimi polji.

Po vijugasti cesti hodi on in ob njegovi strani Kristina.

Njena rdeča pentlja žari v črnih lasih. Oko ji vriska pijane, razbrzdane sreče... Pot krene v gaj. Lahen veter ziblje vrhove temnih borovcev. Kristina beži vsa zasopljena, veselje je planilo v njo, rdeča pentlja vihra v solncu — Tedaj so se rodile pesmi: plahe kot večerne senice, včasih žive kot junijske potonike, drugi zopet bolno-tužne... Mladost je taka: Vriska do neba, razpuščenih las poljubljaj svobodo, gladi mehke kite, govori o bolečinah, da se tem glasneje zopet nasmeje...

Po strmih skalah mimo nevarnosti in strahu na vrh — to je njena pot. Ta-

ko gleda človek v sanjah sliko za sliko. Večno lepe so te sanje, a življenja ne prebolé. Mrmolji se zdi kot tedaj, ko je zibal ljubico v naročju...

Solnce ju škropi z zlatimi žarki. — Drevje se poljubuje v vrhovih. Vsenaokoli prijetno šepeta... Safirna nebesa goré v ognju zahoda. On trga rdeče nagelne iz njenih ust. Vzduh visokih trav in cvetja napaja zrak. Čebele roji. Enakomerno zveni njih šumenje in se pretapla v mlačne vetrove, zanešene iz polji... Iz grička je zazvonilo ave Marijo. Med njima ni besede... Ni časa ne meje, ni uganjanja in strahu.

V večernih sanjah se smehljata oba. Mrmolja se je spomnil, da je tako pisal, ko je imel osemnajst let. Iz solčnih dnevo in sladkega cvetja nastanejo hladne noči, slana pohodi poljano... in tako dalje... Človek se ožre skozi okno in v glavi mu je tesno in čudno kot bi užil preveč alkohola. Vidi zunaj pomlad, poje in se smeje, v šumnih družbah govori o naši bodočnosti in znan je kot ugleden mož. Niti las ga ne ovira na njegovi poti in če v pozni uri, razgret od vina in bratovščini napiše iz pozabljenih koticov srcá par verzov, čuti v sebi veliko zadovoljnost. Tako je bilo Mrmolji, ko je prišel domov. O, nismo še tako na koncu, vzdihne, prižge cigareto in gleda skozi vijoličaste kolobarje hudomušno in z velikim samodopadanjem. V udobnem naslanjaku modruje: »Kaj bom s tistim pozabljenim, si misli, deklica je štela tedaj šestnajst let. Polnolična je bila, z dražestno jamico v licih in recimo lepa, kot je lepa sploh mladost. Iskala je v svoji lepoti pesnika — ker je s šestnajstimi leti človek idealen. In ker je idealen, se

zadovolji z zvezdami, z rdečo pentljo ali z verzom. Tudi rože, tragike in romanov ne zametuje. Če tragike in romanov ni — se jih pričara...

V polsanjah premišlja Mrmolja dalje:

Pri klavirju sedi s Kristino. Pojeta pesem o izgubljeni sreči: njemu je oditi na enomesečno potovanje... Prijeten vonj tej je razširjen v sobi, skozi priprto okno veje gorak veter iz parka. Sonmrak... Po mizi leže slike in fotografije: veseli, glasni spomini na veselo urice... Onadva pojeta in njih oči so rosne. Zdi se jima, da je res vse izgubljeno, čutita v prsih globoko žalost nad nečim »temnim« — in jokata. Nič ne bi dvomil o resničnosti te žalosti, če bi videl oči teh dveh mladih, ljubčih se ljudi. Ko izzveni nesrečepolna pesem, tedaj vstaneta od klavirja in stopita k oknu... Noč se smehlja čez dolino... V milijonih razsutih zvezde neba spletajo čaroben diadem okoli temnega čela noči... Tiho je, le teje se zibljejo v vazah. Njena glava klone na njegovo ramo... Bela postelja se svetli v mesečini... Nad njo Mati Božja. Tenke ustnice Porodnice se zbirajo v mil nasmehe...

Jutro ju zbudi v tesnem objemu... Angelj noči beži skozi okno...

Kje so črni netopirji, kje bolesti? — Mrmolja se je naslanjaču nasmehne... Črna muha brenči po sobi in se zaganja v njegov obraz... Ne more je odgnati.

Za dnevom pride noč. Iz šestnajstih let osemnajst, dvajset —

Zvezde, rože in rdeče pentlje pridejo ob kredit in ostanejo — simbol. Iz dolgih kit nastanejo frizure, iz sladkih šno-

bic zapeljive ustnice in iz zaljubljenih besed — nazori...

O nazori! Pred velikim ogledalom stoji dekle. Ogledalo ima zlat okvir, v okvirju pa se vidi siika: dekle z nazori.

V nedeljo hodi z mamico k maši, na plesih zbira podpise za pahljačo, v solidnem kostumu premeri promenado in polagoma se privadi na pogovore pri čaju...

Kje so tiste brezskrbno zapravljenosti noči z mladim študentom in ona vera v brezupno sedanjost? Tedaj se je želelo kot veslač, ki spusti vesla v mirnem toku romantične reke. Življenje je radi njega in ne on zanj, bodočnost njegova pa se zliva v brezmejno morje njegovega nikdar doseženega hrepenenja... In vesla se v ta krasni mladi čas...

Mrmolja se je vzdrnil in zamahnil z roko. Vrgel je ogrek cigarete z malomarno gesto ob tla.

Ni vredno, zamrmra, prigodba je vsakdanja. Kristina je šla isto pot kot je to običajno. Morda še malo dalje. Namesto nektarja iz cvetnih čajšč se je privadila na šampanjec, čez ogradek, kjer so cvele njene lilije se je pognal najprvo drzen poročnik, za njim prileten kavalir, nazadnje brezposeln natakhar — slednji je služil denar pri kartah in umazanih kupčijah... Dekletu je bilo sprva težko. Izgovarjala se je na vojne čase in na to, da tudi druge tako živé... Naposled — ostala je edina rešitev — je vzela bogatega tujca, katerega so mikali njeni zadnji čari...

Ženska ima pač mesto razsodnosti instinkt, svoj razum istoveti s svojo lepoto in kadar ji zmanjka vsega — se

poroči... In mnogi je potem prepričan, da ima vzorno ženo...

Oficijal Mrmolja se je skoro prestrašil teh misli.

Tedaj je videl v ogledalu svoj obraz: bil je blede in truden...

Videl je, da je za njim nekaj daljnega in poteptanega... Mrtvo so ga gledali verzi, nametani nad papir... Ali so bili še njegovi — kot nekdanji? Kri njegove krvi, otroci njegovih sanj? Čutil je, da ne...

On pa strmi za mizo in gleda kot pijanec, ki ga je v javnem parku z ostudno psovko vzdramil policaj, ležečega na klopi...

Osrmočen si popravlja povaljano obleko, si mane oči in premišlja o slabem spanju in o policaju... Težko mu je zlaganega življenja in navdušenih besed drugim v zabavo.

K materi bi se zatekel kot od sosedu kaznovan otročaj, ki je klatil jabolka. Vse bi ji razodel in potožil, ona bi ga sočutno pogledala in pogladila po lasih:

»Sinko, nič ti ne bo hudega...« »Pri sosedu sem klatil... jabolka.« Mati je dobra in stara in misli, da mi je do sladkega otročja.

On pa je hodil po pelin. Mrmolja je truden, hoče se mu sanj...

Jutri vstane, se skrbno počee, s solidnimi koraki pojde na delo ker je ugleden mož in uradnik desetega činovnega razreda.

Pri četrtinki bo pripovedoval prijateljem, da je imel sinoči hude, blodne sanje...

Claude Farrère:

Mučene roke.

»Ljubica!«
Kmalu je usahnil smehljaj na njegovi ustnih.
Toliko dni pozabljene, toda v dno njegovega spomina vtisnjene Choyšione litanije so šumno pele v njem:
»Tvoje roke so kakor dva lilijina cveta, s katerih se sklanjajo prsti kot listi cvetlični.«
Uboge, uboge, uboge roke, — obrabljene, raskave, izjedene od vsakdanjega dela, od krtače in milnice, od mastnega pomivanja in vroče vode, od luga, ki razjeda, od loncev in peči, ki žgo in črniijo.
Ubogi prsti, izobličeni, uboga dlan in bela polt, ki je bila kakor iz alabastra. Mučene roke...
Ponavljal je, med tem, ko je nad njegovim pokojem vstajala mrzla tesnoba kakor oster veter.
»Tvoje roke so kakor čist in blesteč odsev tvoje čiste in blesteče duše...
Duše... duše...? Kaj ni ostala ona ista. Saj za njo ni bilo niti pomivalke, niti peči, niti trdega dela. Samo roke so bile raskave in hrapave, duša je ostala nedotaknjena.
Pogledal je globlje s svojimi neusmiljenimi čepav prestrašenimi očmi.
Počasi so priplavali stavki, katere je nekdanj izgovarjala, na površje spomina: mali, kratki stavki, brezpomembni, spravljeni varno in od ljubimcev; bežne besede, ki so bile bolj rahel odblesk misli, besede od nekdanj in besede od danes...
Nekdaj:
»Hotela bi biti drobna beračica, katero sva danes srečala; napol je le oblečena, in lačna je ves dan; toda prosta je v gozdu in na polju in kadar se ji hoče jokati, je nihče ne sili v smeh...«
»Biti bogat! Kaj naj to pomeni? Služalniki, lepe obleke, velika hiša? Nikdar nisem bila srečna, razen takrat, ko sem v preprosti obleki sedela sama s teboj na mahoviti klopi...«
»Najlepše je, kadar se poljubiva nad ribnikom, da se naš poljub zrcali v gladini in se tako poljubiva dvakrat mesto enkrat...«
In na večer petih dvobojev, ga je pozdravila smehljaje in junaško:
»Dobro večer! Lepo, da me niste pustili same večerjati!...«
Samo te besede, ko je v rokah še krčevito držala steklenico opija, pripravljeno...
A danes.
»Ko boš zaslužil tristo petdeset frankov, bova popolnoma srečna.«
»Misliš, da se je meso podražilo še za tri sous-e?«
»Popoldne sem bila pri gospe Durand. Prav dobra žena je to. Ona ve za mnogo silno zanimivih družinskih zgodb.«
»Dom, pospravljanje, obiski sosed, kako hočeš, naj bi še prišla do časa, da ti odprla knjigo?«
Vendar pa je ostala duša še ista. Da, gotovo. Nekoč, da bi mu sledila, bi bila bila opij, danes, da bi ga rešila, bi se vrgla v Saône. O tem je pripravljen, pričrčan. Torej nima zunanja izprememba prav nobenega pomena. Kaj za to, če

je nova obleka iz volne in ne iz svile. Kaj za to, če je steklenica iz navadnega stekla in ne iz kristala, če je pa tekočina v njej ista?
Joi, pod raskavo kožo, pod hrapavo poltjo imajo njene roke še vedno lesk bleščeče slonove kosti. In vendar je njihova lepota izpuhtela...
Pomišljal je in mrzla zona ga je obhajala.
»Zdržila sva se, neglede na pred-sodke in na moralo; s svojo ljubeznijo sva zbudila spotiko v celim mestu in izklopala dvema človekoma grob. Ali imava pravico, da to ljubezni, ki sliči krvavim poročnim svečanostim Rómea in Julije, izpremeniva v zakonsko in vsakdanjo nežnost gospoda in gospe Denis? Ali imam pravico, da to žensko, katero sem si priboril, in ki bi bila vredna junakinja eposa, ponižam v gospodinjstvo? In jaz sam? In midva oba, ki sva v objemu na otoku sredi turškega ribnika bila dovolj močna in nadčloveška, da sva upravičila svoj družabni upor, ko se je zabiščalo pet mečev iz svojih nožnic, ali imava pravico, da postaneva malomeščanska zakonska dvojica, malomeščanska v polnem pomenu besede?«
»Zdi se mi, da nimava te pravice!...«

XXI.
Stoje, oči v oči in resno sta premišljevala. Milnata voda na sivih deskah je izparivala in puščala za seboj dolge okroglaste sledi, podobne plesnobi.
Najprej je ugovarjala:
»Toda saj sva srečna!«
Odvrnil je odločno:
»Ubijala sva, upirala sva se! Če sva to storila le, da bi bila srečna, srečna kakor so povprečniki in meščani, srečna kakor so srečni Martinovi ali Duraudovi, ki nikdar ne zamude svoje nedeljske maše, potem sva prava sebična in kruta nestvora.«
Rekel je tudi nekoliko pozneje:
»Kadar kdo stopi izven prava, mora biti sam večji kakor pravo. Da je Parrhasios lahko naslikal svojega Prometeja, je moral zato mučiti svoobodnega človeka; toda Prometej je bila mojstrovina in zato potomci niso več izpraševali. Če ne bi slika Parrhasiosa vzbudila občudovanje cele Grške, bi bil Parrhasios ubijalec.«
Močala je in zrla v tla.
»Le poglej,« je sklenil, »imeli smo pravico storiti to, kar smo storili, toda pod pogojem, da zgradiiva na razvalinah preteklosti sijajno in odlično srečo, tako bleščečo, da bi izbrisala vse ostalo in izpremenila naš prestopok v čednost. Bilo je treba, da bi midva tudi ostala imenitnika in junaka. Toda življenje naju polagoma ponižuje na niveau katerihkoli ljudi, na niveau ljudi, ki so ustvarjeni za zakone.«
Dvignila je svoj pogled k njemu.
»No in?« je rekla.
»No in,« je rekel, »mislim, da ni pomoči. Počasi naju bo to življenje, ki ga živimo popolnoma preobličilo. Midva nista ustvarjena, da bi si služila svoj vsakdanji kruh. Prestopila sva mejo, ki loči dvoje razredov ljudi: nižji, ki skrbi za vsakdanje življenje, in drugi, ki samo modruje. Prestopanje iz enega v drugega, samovoljno prestopanje, kakor sva ga zagrešila midva, je zločin. In ni je pomoči, treba bi bilo izpremeniti razred, izpremeniti življenje, midva pa ne moreva. Najprej je treba živeti!«

Ona je premišljevala in mršila obvi. Ponovila je:
»Treba je živeti!...«
Nato je molčala dolgo, dolgo. Zdelo se je, kakor da zbira razkropljene misli, in morda tudi pogum. On je gledal na pod, kjer se je milnica sušila.
»Poslušaj!...!« je rekla naenkrat.
Začela je govoriti z globokim in čistim glasom. Ob prvih besedah, se je on stresel in se zdrznil. Toda ona ga je zadržala z nežno kretnjo in pomirjen je tiho poslušal do konca.
Ko je končala je on zamrmral:
»Fiat voluntas tua!«
Nato je pokleknil pred njo in poljubil rob njenega krila.

XXII.
Drugo jutro se Pierre Villiers ni vrnil v tovarno. Pismeno je obvestil firmo Charruyer & Cie., da ga bodo morali v bodoče pogrešati.
Nato se je podal v Lyon. Tam je prodal na borzi svojo rento. Še isti večer se je vrnil z osemtridesetimi bankovci po tisoč frankov v svoji listnici, ki so tvorili celo njuno premoženje. Doma je že našel vse pospravljeno in kovčke pripravljene. Na vratih je že visel list: »Ovdajo se štirje sobe v četrtem nadstropju v najem.«
Dinar je odnesel prtljago. Onadva sta odšla peš: kolodvor ni bil daleč. Nista se poslovila od nikogar. Na koncu ulice se je ona okrenila, da bi še enkrat videla dvoje malih oken v sivem pročelju. In morda se ji je hotelo jokati, pa vendar ni jokala.
Na postaji sta vzela ekspresni vlak, ki odpelje ob 9. uri in 14 min., dvoje voznih listkov prvega razreda do Pariza.

XXIII.
Ostala sta štirinajst dni v Parizu. Vse svoje popoldneve je prebila pri šiviljah, kjer je izbirala in pomerjala bleščeče obleke. Brezskrbno sta s polnimi rokami razmetavala denar.
In vsak dan je ona porabila več ur samo za natančno in razkošno toaletto. Njene roke, katere je negovala, univala in masirala, so kmalu postale zopet čiste in fine, kakor roke kipa.
Peti večer sta zopet odšla. To pot sta šla na Vzhodni kolodvor, da sedeta na osebni vlak, ki ju je pred dvema leti pripeljal iz Carigrada v Francijo, iz dežele Sanj v resničnost.
In vrnila sta se v deželo Sanj.

XXIV.
Vsa radostna sta dospela nekega avgustovega jutra. Lahna svetla megla je pokrivala Bospor, in sonce je na vzvalovani morski gladini, zarisovalo plamtečo cipreso zlatih odsevov.
Okroglice mošeje, minareti podobni izrezljanim svečam in marmornate palače med lesenimi kočami, so ju spoznali in ju pozdravili. Njuna stara ljubez, čista in večna je vzcvetela ob vsakem koraku.

XXV.
Stanovala sta v Summer Palace v najbolj razkošnih prostorih. Imela sta svojo kočijo in svoje konje, najlepše, ki sta jih mogla dobiti; tudi svojo caiquo s tremi dvojicami veslačev.
Bilo je ravno v sredi polne sezone. Po vodi so drsli olupotičeni čolni,

osenčeni s pisanimi solnčniki in strehami. Na obrežju si videl livrirana vozila in cele vrste jahajočih amaconk. Na livadah pri Buyukdéré so brez odmora begali igralci pola.
Ljubimca sta predrzo in samozavestno zavzela mesto sredi tega svet-skega vrvenja, in vzbudila silno začudenje. V tujski knjigi sta ponosno zapisala v isto vrsto svoji imeni; na katerih je še ležala nekdanja proslulost: »Pierre Villiers in gospa de Romans«. In od prvega večera počenši so ju videli čisto v belem pri jedi v veliki dvorani pri mizi okrašeni s cvetlicami; sedela sta drug ob drugem in tako blizu, da so se njuni rameni dotikali...
Videli so ju zjutraj, videli so ju podnevi, ob vsaki uri, ob kosilu, na sprehodu, peš, v vozu, v caiqui, vedno napol v objemu, s sklenjenimi rokami, da se je ves svet čudil njihovi zmago-slavni sreči in nadčloveški radosti.
»Sreča v zločinu!« je v začetku marsikdo zamrmral.
Toda kmalu so odkritosrčni ljudje začeli ugovarjati:
»Pojdite, pojdite! Saj bi mi storili isto, če bi le imeli pogum. Sicer pa, le pogledajte ju: niti za en gram ni kesa v njuni radosti.«

XXVI.
Dvakrat sta šla kakor na romanje na pokopališče v Ferry-Kenyu in raz-trosila sta na obadva groba gospoda d'Epernona in princa Czernuwiza toliko vijolic, da je bila zemlja čisto pokrita z njimi. In vsi so vedeli, da se tako poklanjata manom onih dveh, ki sta s svojo krvjo tudi prispevala k njuni združitvi...

XXVII.
Poromala sta tudi drugam. Šla sta v angleški park pod strmo navpično obrežje, katero krasijo ciprese in senč-nate bukke. Bil je večer. Sivkast mrak je vstajal na azijskih gričih, in tri zvezde so se slabo svetile nad Bospo-rom. Držeč se za roke sta stopala po že zatemnelih drevoredih in z najvišje terase sta opazovala nepremično reko; na tistem prostoru je bila rojena njuna ljubez.

Šla sta še v gaj velikega vezirja. Ne vem, koliko ur sta prebila na malem otoku sredi ribnika. Kakor nekdanj, sta sedla na mahovito klop. Ona je legla k njegovim nogam in lahko naslonila na njegova kolena svojo zlato glavo, ka-tere razpušeni lasje so v velikih va-lovih valovali prav do tal...
Morda so ju nepoklicani tako pre-senetili, toda sedaj se ni nihče drznil niti nasmehniti.

XXVIII.
Mesec avgust je potekel kot bi bil iz medu. Kmalu je padla na Bospor je-sen, katero so oznanjevale hladne in rosne noči. Da bi izrabili zadnje gorke ure, so se ljudje kar gnetli k zabavam. Bile so svečanosti na suhem in na morju; regate, gymkhane, lovi, vese-lice na prostem, razsvetljene vile...
Tudi onadva, upornika, sta imela svoje svečanosti. Vedno sama, se nista brigala za ves svet, ga takorekoč prezirala, in sta se opajala drug ob dru-gem v nekaki apoteozji svoje ljubezni. Za kosilo z njim ob mizi okrašeni ka-kor oltar, si je ona nadela kraljevska oblačila. Za svoje sprehode na vodi sta

imela pon čoln igralcev na gosli, ki je sledil njuni caiqui in po noči je bil ves Bospor razsvetljen z bakljami. Pred njuno spalnico je bila vsak dan sveža preproga iz vrtnic.
XXIX.
Prišel je september. V njem je pa-dišahov rojstni dan. Bospor, Stambul in Pera, Evropa in Azija sta se vezala s tisočnimi umetnimi vezmi. Do šeste turške ure, je nebo kar zarelo od raket in solnc. Ko pa je padel zadnji snop svetlobe, je vstala luna rdeča kakor kri, kar naznanja bližnjo zimo.
Drugo jutro je gospe de Romans, ki je sionela ob svojem oknu, nalahno streslo; mrzel veter je vel od Crnega morja.
Stopila je proč. V malem salonu jo je čakal Pierre Villiers stoje in nepre-mično. Poklical jo je k sebi z nežno kretnjo. In ko jo je držal v svojih ro-kah, je odprl pred njenimi očmi listnico za bankovce.
Listnica je bila prazna.
Osemtrideset modrih papirjev je skopnelo drug za drugim...
Spogledala sta se. On je molčal. Ona se je še nasmehnila.

XXX.
Zvečer sta kakor vedno poklicala svojo caiquo. Veter se je podel; noč je obetala biti še gorka.
Nenadoma je Pierru Villiersu šinilo v glavo in je ukazal caiqujem, da naj stopijo na kopno. In sam je prijel za par vesel, medtem, ko je njegova naj-dražja ležala v kajuti zadaj.
Na obrežju sta jima dva služabnika svetila z bakljami. Godci z uglašenimi goslimi so čakali; gospa de Romans jih je odslavila vse:
»Nocoj, tiho!«

Pierre Villiers je napel vse svoje moči in se uprl ob vesla. Caiqua se je počasi usmerila v noč.
Nič nista govorila, prav nič več, kakor nekdanj pred sedemsto nočmi ko so se v podobnem čolnu njune ustne prvič spoznale.

Bilo je zamolklo črno. Bospor je bil kakor zagrinjalo katafalka, na katerem se je svetlikalo mnogo srebrnih solza, — odsevov zvezd.
Sredi ožine je Pierre Villiers nehal veslati. Caiqua je lahko drsela, kajti severni tok jo je leno gibal med dalj-nima bregovima. Evropske in azijske naselbine, Buyukdéré, Thérapia, Yéni-Keny, Kanlidja, Beicos so se medlo svetlikale na obzorju. In na zapušče-nem vodovju sta bila kakor na drugem svetu, ločena od osvetljenega sveta ljudi po silni daljavi.
Tedaj pa je Pierre vstal, ne da bi se čoln zazibal, in z drobnimi koraki oddrsel proti ozadju caique. Z največjo opreznostjo je dospel do kabine s pre-programi in legel tja takoj poleg svoje ljubice.
Tiho sta se objela. Caiqua se je za-zibala in se nagnila...

XXXI.
Saj ne traja dolgo objem ljubimcev. Slaboten krik je vzplahutal preko vode, krik veselja, zadnji krik vesele ženske.
S sklenjenima rokama sta se močno naslonila na rob caique. Caiqua se je nagnila, se je prevrnila...
In vse je bilo končano.

Srečno in veselo novo leto žele svojim cenjenim odjemalcem odnosno gostom sledeče ljubljanske tvrdke in podjetja:

Franc Cerar,
d. z. o. z.
tovarna slamnikov in klobukov,
Domžale.

Moderna konfekcija
in
modno krojaštvo,
Jos. Rojina, Ljubljana.

Uprava hotela
„SLON“
v Ljubljani
želi vsem svojim vele-cenjenim gostom, pri-a-teljem in znancem obilo sreče v novem letu 1924.

Tvrdba
Bernatovič,
Ljubljana,
Mestni trg št. 5.

I. Blas,
špec. trg. najfinejših damskih
in moških čevljev,
pod Trančo.

A. Grom,
car. posredniški bureau,
Kolodvorska ul. 41.

Ljubljanske
kartonažne tovarne
J. Bonač, sin
Ljubljana.

Danižel Zupanc
juvelir.
Wolfova ulica št. 6.

Besednik in drug
izdelovalnica protez.
Ljubljana
Prečernova ulica št. 5.

F. K. Kaiser
puškar.
Ljubljana
Šelenburgova ulica 6.

MERAKL
LJUBLJANA.

Kavarna Jadran,
Ivančič Alojzij, Maribor.

Srečko Potnik
tvornica
sadnih sokov itd.
Metelkova ulica.

Gregor in Mici
- Habjan -
gostilna.
Sp. Šiška
Celovška cesta št. 89.

Kavarna, restavracija
in bar
EMONA